

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ

Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

**Ilegální obchod s anabolickými steroidy,
vymezení rizik a metod prevence pro
bezpečnostní praxi**

**Illegal trade with anabolic steroids,
determination of risk and methods of
prevention for safety practice**

Diplomová práce

Studijní program: Civilní nouzové plánování

Autor diplomové práce: Bc. Petr Kolísek

Vedoucí diplomové práce: Doc. PhDr. Barbora Vegrachtová, Ph.D., MBA

Kladno 2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Kolísek** Jméno: **Petr** Osobní číslo: **503777**
Fakulta: **Fakulta biomedicínského inženýrství**
Garantující katedra: **Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva**
Studijní program: **Civilní nouzové plánování**

II. ÚDAJE K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Název diplomové práce:

Ilegální obchod s anabolickými steroidy, vymezení rizik a metod prevence pro bezpečnostní praxi

Název diplomové práce anglicky:

Illegal Trade with Anabolic Steroids, Determination of Risk and Methods of Prevention for Safety Practice

Pokyny pro vypracování:

Předmětem diplomové práce bude problematika ilegálního obchodu s anabolickými steroidy, vymezení jejich rizik a metod prevence pro bezpečnostní praxi. V teoretické části práce budou definovány anabolické steroidy, jejich účinky na organismus člověka a popsáno zneužívání těchto látek ve sportovních odvětvích a vybraných kriminálních subkulturách (extremistické skupiny, skupiny diváckého násilí) spolu s uvedením konkrétních případů z bezpečnostní praxe. Dále budou vymezeny rizika spojená s prováděním služebních zákroků ve vztahu k osobám užívajícím tyto látky. Praktická část bude zaměřena na rozhovory s 3-5 příslušníky Policie ČR, Armády ČR a pracovníky Probační a mediační služby se zkušenostmi z této oblasti. V rámci strukturovaného rozhovoru s těmito experty budou analyzována a hierarchizována nejvýznamnější rizika spojená s touto oblastí s ohledem na charakter situace a prostředí. V závěru práce budou na základě výše uvedené analýzy zpracována doporučení pro zvýšení bezpečnosti kompetentních osob a prevenci rizikových jevů spojených s užíváním anabolických steroidů.

Seznam doporučené literatury:

- [1] NIKL, Jaroslav, VOLEVECKÝ, Petr, Divácké násilí, Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007, ISBN 978-80-7251-249-2
- [2] SLEPIČKA, Pavel, Problematika dopingů a možnosti dopingové prevence, Praha: Karolinum, 2000, ISBN 80-246-0205-9
- [3] NEKOLA, Jaroslav, Sport a doping, Velké Pilepy: Olympia, 2018, ISBN 978-80-7376-539-2

Jméno a příjmení vedoucí(ho) diplomové práce:

doc. PhDr. Barbora Vegrichtová, Ph.D., MBA

Jméno a příjmení konzultanta(ky) diplomové práce:

Datum zadání diplomové práce: **04.10.2021**

Platnost zadání diplomové práce: **22.09.2023**

doc. Mgr. Zdeněk Hon, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. MUDr. Jozef Rosina, Ph.D., MBA
děkan

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem Ilegální obchod s anabolickými steroidy, vymezení rizik a metod pro bezpečnostní praxi vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V Kladně dne 12.05.2022

.....
Bc. Petr Kolísek

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucí mé diplomové práce Doc. PhDr. Barboře Vegrichtové, Ph.D., MBA za odborné vedení a cenné rady při zpracování diplomové práce. Dále bych rád poděkoval dvěma příslušníkům Policie ČR, za jejich odborný názor na řešenou problematiku a pomoc při zpracování případových studií. Děkuji také všem osloveným respondentům za možnost získat potřebné informace k praktické části této práce.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá vymezením rizik a metod prevence v bezpečnostní praxi v souvislosti ilegálního obchodu s anabolickými steroidy. V teoretické části práce definuje anabolické steroidy, jejich účinky na organismus člověka a popis zneužívání těchto látek ve sportovních odvětvích a vybraných kriminálních subkulturách (extremistické skupiny, skupiny diváckého násilí). Dále budou vymezena; rizika spojená užíváním anabolik a také s prováděním služebních zákroků ve vztahu k osobám užívající tyto látky.

Praktická část se zaměří na rozhovory s příslušníky Policie ČR, Armády ČR, Vězeňské služby ČR a jinými osobami se zkušenostmi z této oblasti. V rámci strukturovaného rozhovoru s těmito experty budou analyzována a hierarchizována nejvýznamnější rizika spojená s touto oblastí s ohledem na charakter situace a prostředí. Dále budou popsány některé případové studie, které přiblíží některé skutečnosti z této problematiky. V závěru práce budou na základě výše uvedené analýzy zpracována doporučení pro zvýšení bezpečnosti kompetentních osob a prevenci rizikových jevů spojených s užíváním anabolických steroidů, čímž budou naplněny cíle práce.

Klíčová slova

doping; násilí; bezpečí; služební zákrok; agrese; zneužití; bezpečnostní složky; anabolika

ABSTRACT

The diploma thesis deals with the definition of risks and methods of prevention in safety practice in connection with the illegal trade in anabolic steroids. The theoretical part of the thesis defines anabolic steroids, their effects on the human body and a description of the abuse of these substances in sports and selected criminal subcultures (extremist groups, groups of spectator violence). Furthermore, the risks associated with the use of anabolics and also with the performance of occupational interventions in relation to persons using these substances will be defined.

The practical part will focus on interviews with members of the Police of the Czech Republic, the Czech Army, the Prison Service of the Czech Republic and other persons with experience in this field. In a structured interview with these experts, the most significant risks associated with this area will be analyzed and hierarchized with regard to the nature of the situation and the environment. Next, some case studies will be described, which will bring some facts from this issue. At the end of the work, based on the above analysis, recommendations will be developed to increase the safety of competent persons and prevent risk phenomena associated with the use of anabolic steroids, which will meet the objectives of the work.

Keywords

doping; violence; safety; business intervention; aggression; abuse; security forces; anabolic

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Cíle práce a hypotézy	11
3	Přehled současného stavu.....	12
3.1	Základní pojmy	12
3.2	Anabolické steroidy.....	13
3.2.1	Dělení anabolických steroidů	14
3.2.2	Formy užití anabolických steroidů.....	17
3.2.3	Přehled vybraných anabolických steroidů	17
3.2.4	Selektivní modulátory receptoru androgenu.....	21
3.3	Nežádoucí účinky anabolických steroidů.....	22
3.3.1	Anabolické steroidy jako lék.....	23
3.3.2	Poškození srdce a kardiovaskulární problémy	24
3.3.3	Poškození jater	25
3.3.4	Změny chování a poruchy psychických funkcí	26
3.3.5	Další častá rizika spojená s užíváním anabolických steroidů.....	27
3.4	Obchodování s anabolickými steroidy	28
3.4.1	Obchodování s anaboliky před legislativní úpravou	29
3.4.2	Obchodování s anabolickými steroidy po legislativní úpravě	30
3.5	Zneužití anabolických steroidů	32
3.5.1	Doping	33
3.5.2	Zneužití anabolických steroidů pro politické cíle	36
3.5.3	Extrémismus a anabolické steroidy	38
3.5.4	Zneužití anabolických látek ve skupinách diváckého násilí.....	39

3.6	Propojení anabolických látek s násilným a kriminálním chováním ..	42
3.7	Bezpečnostní složky České republiky	45
3.7.1	Policie České republiky	46
3.7.2	Celní správa České republiky	48
3.7.3	Vězeňská služba České republiky	50
3.7.4	Armáda České republiky	50
3.7.5	Obecní policie	51
4	Metodika.....	53
4.1	Studium dokumentů	53
4.2	Polostrukturovaný rozhovor	53
4.3	Vlastní výzkum	54
4.4	Rozbor případových studií	55
5	Výsledky	56
5.1	Výsledky polostrukturovaných rozhovorů	56
5.1.1	Doplňkový rozhovor s pedagogem.....	67
5.2	Výsledky vlastního výzkumu	69
5.3	Výsledky případových studií	76
5.3.1	Kazuistika č. 1 – Operace DOBÍRKA	76
5.3.2	Kazuistika č. 2 – Operace ROID	77
5.3.3	Kazuistika č. 3 – Anabolické steroidy a extrémismus.....	79
5.3.4	Kazuistika č. 4 – Vražda přítelkyně	80
5.3.5	Kazuistika č. 5 – Dvojnásobná vražda manželského páru	81
5.4	Vyhodnocení hypotéz	83
6	Diskuze	86

6.1	Ilegální obchod s anabolickými steroidy	86
6.2	Vliv anabolických steroidů na bezpečnostní praxi	88
6.3	Anabolické steroidy u mladistvých	91
6.4	Návrhy opatření.....	92
6.4.1	Návrh legislativní úpravy	92
6.4.2	Prevence na školách a sportovních klubech.....	94
6.4.3	Školení bezpečnostních složek	95
6.4.4	Další opatření.....	96
7	Závěr	98
8	Seznam použitých zkratk.....	99
9	Seznam použité literatury	100
10	Seznam použitých obrázků	111
11	Seznam použitých tabulek a grafů	112

1 ÚVOD

Dnešní doba je velmi turbulentní a pokroková. Mnoho lidí se snaží urychlit procesy, které jinak trvají několik let. Mezi takové procesy patří i dosažení lepších sportovních výsledků nebo vysněné postavy. Bohužel někteří nechtějí dosáhnout svých cílů naturální cestou a začnou využívat různé preparáty a látky steroidní povahy, které jsou ale na území ČR zakázané, respektive tento zákaz se vztahuje na prodej, průvoz, vývoz a dovoz těchto látek. Samotné užívání není klasifikováno jako trestný čin, a proto si mnoho lidí myslí, že se jedná o neškodné látky. Opak je ale pravdou. Stovky studií za poslední desetiletí prokázaly, že anabolické steroidy mají závažný negativní dopad na fyzické a psychické zdraví uživatelů. Několik posledních studií dokonce potvrdilo, že se nemusí jednat ani o dlouholeté uživatele a k fatálním vedlejším účinkům může dojít již po pár užitích.

Mnoho let uznávaný fakt, že uživateli zakázaných látek jsou pouze vrcholoví sportovci je dávno pryč a veškeré dění okolo užívání anabolických látek se přesunulo do posiloven mezi rekreační cvičence. Tyto fitness centra navštěvují stále mladší a mladší osoby a není překvapením, že se můžeme v dnešní době setkat s mladistvým uživatelem anabolik. Bohužel mnoho uživatelů se projevuje agresivním chováním, a to může mít za následek nárůst trestné činnosti ve spojitosti s uživateli anabolik. Toto protiprávní jednání může mít zásadní negativní dopad na společnost, podobně jako u uživatelů drog.

Cílem této práce je vytvořit ucelený přehled současného stavu ilegálního obchodu s anaboliky a současně vymezit nejvýznamnější rizika spojená s touto problematikou, mezi která patří apriori páčání trestné činnosti uživateli těchto látek a zacházení s osobou pod vlivem anabolických steroidů příslušníky bezpečnostních sborů. V závěru této práce jsou následně popsána doporučení, které se týkají nejvýznamnějších oblastí.

2 CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY

Zaměření této práce lze rozdělit na dva hlavní směry. Zmapovat a popsat ilegální obchod s anabolickými steroidy na území České republiky, včetně primárních negativních jevů spojených s užíváním těchto látek, jako je například negativní dopad na lidský organismus a doping. Druhý pohled na popisovanou problematiku může být chápán, jako sekundární důsledek užívání anabolik, který se může projevit pácháním trestné činnosti pod vlivem těchto látek, z čehož pramení různá rizika pro příslušníky bezpečnostních sborů, kteří se setkají s takovou osobou při výkonu služby.

Cílem práce je na základě nejvýznamnější rizika spojených s touto oblastí zpracovat doporučení pro zvýšení bezpečnosti kompetentních osob a prevenci rizikových jevů spojených s užíváním anabolických steroidů.

Pro účely této práce jsou stanoveny tyto hypotézy:

Hypotéza číslo 1: V České republice dochází ve velké míře k ilegálnímu obchodu s anabolickými steroidy.

Hypotéza číslo 2: Česká republika nemá účinné legislativní nástroje, které lze využít k dopadení pachatele, který se dopouští trestného činu obchodování nebo jiného nakládání s anabolickými steroidy.

Hypotéza č. 3: Nejvíce rizikovou skupinou uživatelů anabolických steroidů jsou osoby ve věku mezi 18 a 30 lety.

Hypotéza číslo 4: Bezpečnostní složky jsou odborně poučeny a vycvičeny, jak zacházet s osobou pod vlivem anabolických steroidů.

Hypotéza číslo 5: Osoba pod vlivem anabolických steroidů je nebezpečná pro společnost.

3 PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU

3.1 Základní pojmy

Níže v této kapitole jsou vysvětleny stěžejní pojmy, které jsou potřebné k pochopení popisované problematiky.

Nebezpečí můžeme popsat, jako zdroj případné negativní hrozby nebo situace, která by mohla způsobit potencionální újmu na lidském zdraví, životě, majetku, či životním prostředí. [5]

Bezpečnost je oproti nebezpečí takový stav, při kterém je riziko vzniku nebezpečí minimální [1]. Podle Terminologického slovníku z roku 2016, který se zaměřuje na pojmy z oblasti krizového řízení a plánování obrany státu se pojem bezpečnost vysvětluje takto: *„Stav, kdy je systém schopen odolávat známým a předvídatelným (i nenadálým) vnějším a vnitřním hrozbám, které mohou negativně působit proti jednotlivým prvkům (případně celému systému) tak, aby byla zachována struktura systému, jeho stabilita, spolehlivost a chování v souladu s cílovostí. Je to tedy míra stability systému a jeho primární a sekundární adaptace.“* [1, s. 5]

Hrozba je fenomén, který je nejčastěji vnímán jako síla, aktivita, událost nebo osoba, která svými nežádoucími vlivy působí na bezpečnost, nebo může způsobit újmu [6]. V Bezpečnostní strategii České republiky z roku 2003, se pojem hrozba definuje následujícím způsobem: *„Pojmem hrozba se v Bezpečnostní strategii rozumí jakýkoli fenomén, který má potenciální schopnost poškodit zájmy ČR. Hrozba může být přírodním, tedy na lidské činnosti přímo nezávislým jevem, nebo může být způsobena aktérem nadaným vůlí a úmyslem – jedincem, skupinou, organizací, státem.“* [2, s. 9]

Riziko lze zjednodušeně popsat, jako míru pravděpodobnosti a závažnosti negativně působících jevů [4]. Dále lze riziko popsat, jako míru budoucího

ohrožení aktiv (nejčastěji zdraví, života či majetku, ale i duševního vlastnictví nebo informací...) hrozbami, které vedou ke škodám. [6]

Násilí lze definovat použitím fyzické síly k překonání nebo zamezení kladeného či očekávaného odporu, které lze v tomto případě považovat projev nežádoucího násilí. Dále se za násilí považuje i takový status, při kterém situace vede do stavu bezradnosti prostřednictvím lsti, proti které se oběť neumí účinně bránit. [3]

Agrese je evolučně stará reakce na nepříjemný podnět, který je zakořeněný v každém člověku. Tento pojem dále popisuje chování, při kterém má daná osoba sklony k útočnému jednání vůči věcem, zvířatům a lidem. Současně tento stav souvisí s vnitřní nepohodou. [49,50]

Prevence je pojem, který lze rozdělit na dvě základní části. Aktivní prevence se primárně zaměřuje na předejití situace, při které by byl nutný zásah. Pasivní prevencí poté rozumíme připravenost subjektu na řešení vzniklé situace. Mezi aktivní a pasivní prevencí není jasně definovaná hranice a tyto pojmy se navzájem prolínají a doplňují. [6]

Služební zákrok lze definovat podle zákona o Policii České republiky, jako provedení nezbytných kroků a úkonů k zadržení pachatele, který je podezřelý ze spáchání trestného činu nebo přestupku, kterým je bezprostředně ohrožen život, zdraví nebo majetek obyvatel. [51]

3.2 Anabolické steroidy

Anabolické steroidy (dále jen "AS") nebo legislativně používané androgenní anabolické steroidy (dále jen "AAS") jsou synteticky vytvořené chemické deriváty podobné hormonu testosteronu, který je v mužském těle produkován

ve varlatech a nadledvinkách, u žen v nadledvinkách a vaječnicích. V období puberty se jedná o jeden z nejdůležitějších hormonů, protože mimo jiné podporuje růst pubického ochlupení, udržuje libido a převážně u chlapců podporuje prohloubení hlasu a růst pohlavích orgánů. [9] Kromě těchto efektů na lidský organismus má také značné anabolické účinky, kvůli kterým jsou AS často využívány ve farmacii pro léčebné účely, ale i zneužívány, jako forma dopingů ve sportu nebo mimo něj. Steroidy jsou totiž vysoce žádané pro tvorbu bílkovin, jelikož zadržují v těle dusík, který je nezbytnou součástí pro tvorbu bílkovin, a tedy i pro růst svalové hmoty. [7,16]

V dnešní době neexistuje rozdíl mezi AS a AAS, protože v minulosti prostřednictvím testů bylo zjištěno, že prozatím není možno vytvořit nový druh steroidu, který by neměl mužské projevy pohlavních znaků i u žen a zároveň by podporoval růst svalové hmoty. Lze tedy říct, že neexistuje AS, který u kterého by se neprojevovaly androgenní efekty, i když nějaké preparáty se tomuto stavu přibližují. [9]

Z tohoto důvodu pro účely této práce budou využívány oba pojmy s tím, že označení AAS bude většinou zdůrazňovat androgenní působení na lidský organismus (neboli silný androgenní efekt), i když se jedná o téměř jedno a to samé označení.

3.2.1 Dělení anabolických steroidů

Nařízením vlády č. 454/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem a jaké je jejich větší množství, se jasně definují v první příloze látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem. Toto nařízení vlády se po zasedání vlády dne 20. 9. 2021 aktualizovalo a dne 1. 1. 2022 vešlo v platnost. Během této aktualizace bylo postaveno mimo zákon 53 nových látek, které byly přidány na tento seznam. [8]

Hlavním důvodem aktualizace byl zákaz látek, kterými jsou označovány selektivní modulátory receptoru androgenu, známé jako “SARMs“, které v posledních letech přerostly v senzaci, jak u profesionálních sportovců, tak u běžné sportující populace. Více o fenoménu SARMs v samostatné kapitole číslo 3.2.4.

Po aktualizaci nařízení vlády se ustanovilo toto základní rozdělení:

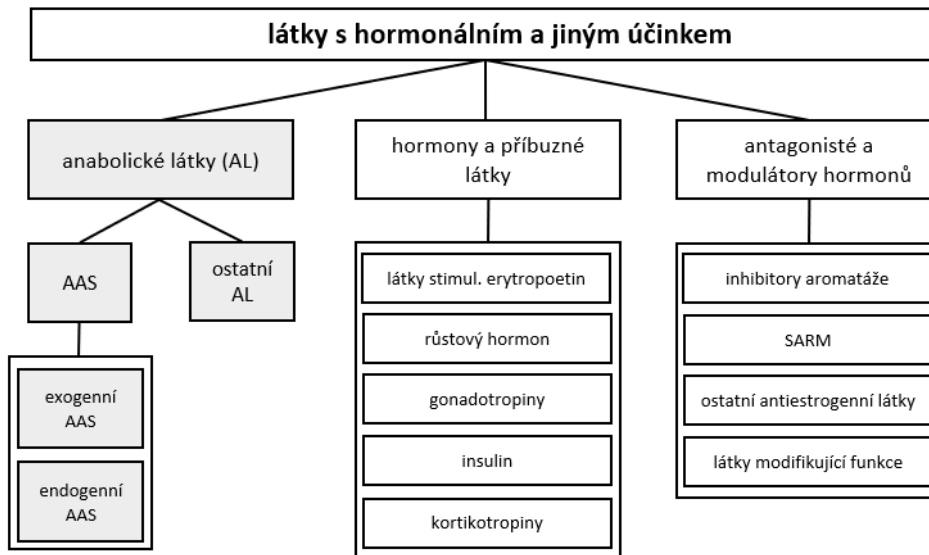
- Anabolické látky;
- peptidové hormony, růstové faktory, příbuzné látky a mimetika;
- hormonové a metabolické modulátory. [8]

Anabolické steroidy spadají do první skupiny, ale je důležité si kategorizovat i ostatní látky, kterými jsou již zmiňované SARMs, hormony, stimulanty a další látky nesteroidní povahy, které se zneužívají taktéž pro zvětšení svalové hmoty, svalové síly a pro urychlení regeneračních procesů v organismu. Z těchto důvodů se taktéž stávají terčem ilegálního obchodu a jejich účinky jsou zneužívány k doping. Takovými látkami nejčastěji bývá inzulin, růstový hormon, peptidové látky a kortikotropiny. [7,38] Pro přehlednost je celé schéma rozdělení na obrázku č. 1, kde je znázorněno staré členění před legislativní úpravou a na obrázku č. 2 je znázorněno rozdělení po přidání 53 nových zakázaných látek a po změně některých kategorií.

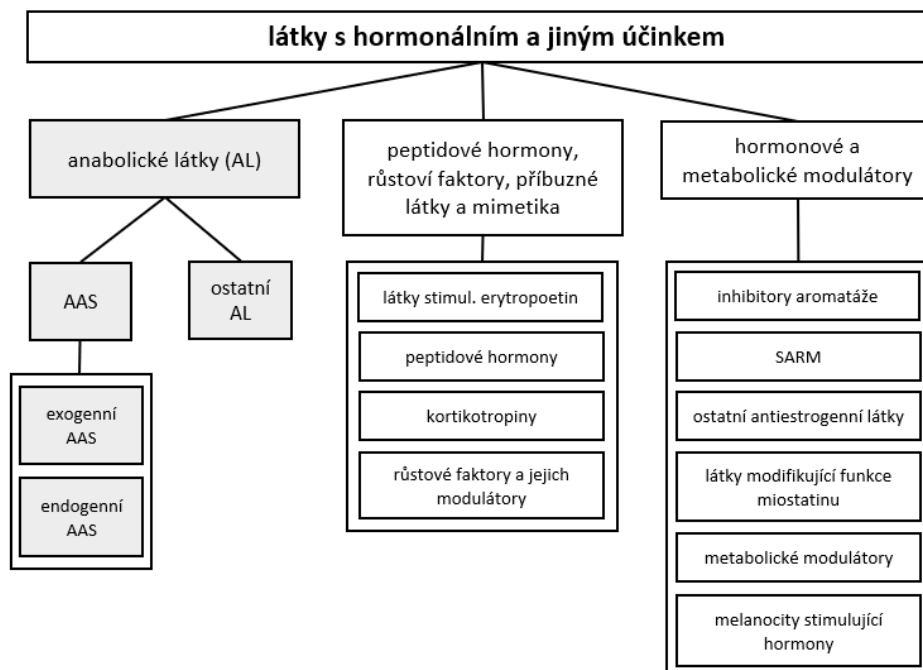
Pro účely této práce budou tyto zakázané látky označovány převážně společným názvem – anabolické steroidy, i když je zřejmé z výše uvedených informací, že se jedná o různé skupiny látek.

U AS je důležité vědět, jestli je daná látka schopna produkovat se v lidském těle přirozenou cestou, či nikoliv. Pro tento stav používáme rozdělení na dvě kategorie.

- Exogenní AS, pro které platí, že je lidský organismus neumí přirozeně produkovat. [9]
- Endogenní AS, pro které platí, že lidský organismus umí produkovat přirozenou cestou. [9]

Obrázek 1 – přehled látek s hormonálním a jiným účinkem před legislativní úpravou [8]

Obrázek 2 – přehled látek s hormon. a jiným účinkem po změně NV č. 454/2009 Sb. [8]

3.2.2 Formy užití anabolických steroidů

Orální forma užití steroidů je ta jednodušší, ale zároveň má i větší negativní dopad na organismus. Skoro ve všech případech se tyto AS prodávají formou tobolek, ale zřídka se objeví i v tekuté formě. [7] Po orálním aplikování AS dojde k jejímu vstřebání ze žaludku a vzhledem k jejich krátké době rozpadu jsou rychle eliminovány. Z tohoto důvodu jsou pro játra toxické a mají mnohem drastičtější dopad na zdraví jater. Díky rychlému rozpadu se dají v těle detekovat maximálně dva týdny po vysazení. [17] Díky jednoduchosti aplikace jsou orální steroidy mnohem často využívány laickou veřejností, i přes fakt, že jsou pro tělo výrazně škodlivější. [20]

Při aplikaci pomocí **injekční jehly** dochází k vypuštění látky přímo do krve, a tudíž tato látka významně nepoškozuje játra a ledviny, což je její hlavní výhodou. Tyto vpichy se provádějí na velkých svalových partiích, kterými často bývá hýždový sval, nebo sval ramenní. Steroidy aplikované touto metodou bývají nejčastěji rozpuštěny v olejovém nebo vodném roztoku. [17] Uvolňování látky do krevního oběhu po aplikaci injekční jehlou je delší a tato látka může být v těle detekována po několika týdnech, až měsících. Z tohoto důvodu se aplikace provádí ve výrazně delších intervalech, než je tomu u orální formy. [17,18] Nevýhodou této aplikace je náročnější manipulace s jehlou, kde při nesprávném vpravení látky do těla hrozí záněty a otoky svalů, nebo v krajních případech i smrt. Další nevýhodou může být i strach z jehel, který k nesprávné aplikaci látky do těla taktéž přispívá. [18]

3.2.3 Přehled vybraných anabolických steroidů

Přehled všech látek s anabolickým a jiným hormonálním účinkem jsou součástí přílohy č. 1 v nařízení vlády č. 454/2009 Sb., kterým se pro účely trestního

zákoníku stanoví, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem a jaké je jejich větší množství. [8]

Dále v této kapitole bude uveden pouze přehled několika vybraných látek, které se nejčastěji vyskytují na území ČR a s kterými se nejčastěji obchoduje.

Methandienon je podle výcvikového modulu pro Generální ředitelství cel jedním z nejčastěji zneužívaným AAS. Jedná se o orální steroid s velmi silným anabolickým a androgenním působením. Toto působení je pozorovatelné při nárustu svalové hmoty a síly. Na trhu se prodává v mnoha formách a názvech, kterými mohou být: [39]

- Anabol 5 mg/tab (100 tab);
- Dianabol 10 mg/tab (100 tab);
- Metandienone – LA PHARMA 10 mg/tab (100tab);
- Methanabol – BRITISH DRAGON 10 mg/tab (100 tab);
- Di-Anabol-20 SB LABORATORIES 20 mg/tab (100tab) a další. [39]

Methyltestosteron je považován za první z orálních steroidů, které byly vyvinuty k lékařským účelům. Využívá se hlavně u mužů, kteří trpí oligozoospermií, což je snížený počet spermií v ejakulátu pod hranici 15 miliónů spermií v 1 ml ejakulátu. V ČR je zakázaný od roku 2013. [66]

Testosteron je mužský pohlavní hormon, který se v lidském těle vyskytuje přirozeně. Řadí se mezi silné AS s androgenním účinkem. Je využíván pro zvyšování svalové hmoty a síly. Jeho hlavní účinkem je urychlení regeneračních procesů v organismu po tréninku. Vlivem tohoto efektu je člověk schopen trénovat častěji a tvrději, než bez použití této látky. V lékařství je využíván jako lék při nedostatku testosteronu v těle. Na tomto principu je i postavena testosteronová terapie. Jedná se o lékařsky schválenou terapii, při které se do těla

vpravuje testosteron pod lékařským dohledem. Důvodů může být hned několik. Hlavní příčinou jsou nemoci, při kterých dochází k rapidnímu snížení, či přerušení tvorby vlastního testosteronu. Dalšími důvody může být přerušení vlastní produkce testosteronu z důvodu nadměrného zneužívání AS pro dopingové účely nebo například úbytek testosteronu s přibývajícím věkem. Na trhu se vyskytuje jak v orální, tak v injekční formě pod těmito názvy: [39]

- Testosterone Enathate Norma GRÉCKO– 250 mg/amp;
- Testoviron Depo SRBSKO 250 mg /amp;
- Testoviron 250 MAX PRO 250 mg/ml (10ml);
- Cydoteston – EGYPT 250 mg/ml (10ml) a další. [39]

Trenbolon acetát je další z řady silných AAS s velmi silným anabolickým účinkem. Tento steroid se aplikuje převážně pomocí injekční jehly a u pokročilých sportovců je velmi oblíbený. Na trhu se nejčastěji objevuje v těchto podobách: [67]

- Trenbolon Enathate GENESIS 200 mg/ml/10ml;
- Trenabol Depot BRITISH DRAGON 100 mg/ml/10ml;
- Trenbol GENESIS 100 mg/ml/10ml;
- Trenbolone Avetate – MARCH – Thajsko – 100 mg/amp;
- Trenbolone Acetate – Finexal 100 – THAIGER PHARMA – Thajsko 100 mg/ml (10 ml) a další. [39]

Oxandrolon je “lehký” AAS, který má velmi slabý androgenní vliv. Z tohoto důvodu je využíván pro růst svalové hmoty především u žen a dětí. Pro sportovce je spíše důležitý pro svoji vlastnost stimulace kreatin-fosfátu. Díky tomuto efektu zlepšuje sílu a tvrdost svalů. Dále dokáže potlačit chuť k jídlu, což je ve finální dietě před kulturistickými závody velmi přínosné a žádoucí. [67, 39]

Oxymetolon patří do skupiny nejsilnějších AS podávaných orální formou. Má až extrémní účinky pro růst svalové hmoty a síly, a proto se musí častěji vysazovat. Podle studií bylo zjištěno, že za jeden cyklus (který u Oxymetolonu bývá 6 týdnů) je nárůst svalové hmoty až o 10 Kg. [39]

Nandrolon je vyhledáván hlavně pro své anabolické účinky. Na rozdíl od ostatních AS vydrží v těle velmi dlouhou dobu (více než rok), což je pro závodníky nežádoucí z důvodů antidopingové kontroly. Přesto je mezi lidmi velmi oblíben i skrze svou potřebu zvýšeného příjmu bílkovin, který je při používání této látky nutný. Na trhu se vyskytuje pouze v injekční formě. [68, 39]

Norclostebol je příkladem toho, že ne každá anabolická látka je využívána pouze k nabírání nové svalové hmoty a síly. Tento produkt je především využíván pro své léčebné účinky na klouby a pojivové tkáně, které bývají různými onemocněními a častým cvičením společně s velkou tělesnou hmotností neúměrně přetěžovány. [39]

Jak bylo zmíněno na začátku této kapitoly, jedná se pouze o přehled nejčastěji používaných AS v medicíně a pro účely dopingu a obchodu. Nejširší zastoupení zde mají AS, díky kterým člověk dokáže rychleji a efektivněji vytvářet svalovou hmotu a získávat větší sílu. Dále se AS používají pro své léčebné účinky na klouby a pojivové tkáně, pro tvrdost a plnost svalů, pro lepší pružnost kůže a větší žilnatost. Všechny tyto další efekty AS jsou nejčastěji zneužívány pro lepší výsledky na kulturistických soutěžích, nebo hůř, pro lepší vzhled v běžném životě.

Dalšími preparáty, které do této kapitoly patří jsou, by mohly být například Stanozol, Oxymesteron, Primobolan, Boldenon, Boldenon undecylenát a jiné. [39]

3.2.4 Selektivní modulátory receptoru androgenu

V posledních letech se SARMs staly nedílnou součástí obchodů s přípravky podporující výkonnost. Nejedná se přímo o AS, ale nejčastěji o peptidy, které mají svou funkci schovanou ve svém názvu. Dokážou v lidském těle provést tak zvanou "selekcí", díky které se staly hitem poslední doby.

Například testosteron, který je pravděpodobně nejtypičtějším zástupcem AS, se váže na určité receptory ve svalové tkáni, ale i v tkáních jiných. Tyto procesy jsou naprosto v pořádku a přirozené, ale pokud do těla vpravíme větší množství testosteronu, než je pro něj přirozené, za účelem zvětšení svalové hmoty a síly, tak toto zvýšené množství ovlivní i ostatní tkáně, v kterých poté dochází nejčastěji k vedlejším účinkům. [28] Více o problematice nežádoucích účinků je uvedeno v kapitole č. 3.3. Z tohoto důvodu je důležité selektovat testosteron převážně do svalové tkáně, kde je jeho využití žádoucí. Bohužel u testosteronu je tato selekce 1:1, což znamená, že zhruba 50 % účinné látky se dostane na žádané místo a 50 % do jiných tkání. [29,30]

Z tohoto důvodu se v laboratořích začaly vyvíjet nové látky, které by znamenaly nižší vedlejší účinky a stále vysokou účinnost při léčbě. Proto se vyvinuly SARMs, které díky svým vlastnostem jsou schopny selektivity 3:1, což by znamenalo 75 % selekci a podle některých výzkumů by to mohlo být až 50:1. [29,30]

Tento fakt je velmi důležitý a jedná se o posun v hormonální léčbě a v léčbě jiných nemocí, kde se těchto látek využívá [37]. Problém nastává ale v moment, kdy se tyto látky začnou zneužívat k jiným účelům než k těm lékařským. V posledních několika letech zaplavily tyto látky svět sportu a hlavně kulturistiky, protože SARMs bylo možno prodávat legálně až do konce roku 2021. Možnost prodeje spočívala v tom, že se prodejci zaštiřovali prodejem za

“vědeckým účelem“, kde bylo možno tyto přípravky prodávat právě na účely zkoumání. Zjednodušeně to vypadalo tak, že se před objednáním člověk zaregistroval do výzkumu (který reálně neprobíhal) a poté si objednal některé z přípravku zcela legálně. Další formou obcházení zákona byl prodej SARMs, jako sběratelského předmětu, který nesloužil k užívání, ale pouze jako předmět, který si člověk mohl doma vystavit.

Často se tvrdí, že SARMs jsou “bezpečné steroidy“, které nemají vedlejší účinky. Důležité je si ale uvědomit, že na tuto problematiku bylo zatím zpracováno velmi málo studií, nebo byly tyto studie prováděny převážně na vykastovaných krysách, protože i v dnešní době se jedná o poměrně nové látky. [37, 31]

Do problematiky prodeje SARMs bylo zapojeno i mnoho známých českých sportovců, jako například nejsilnější muž světa Petr Petráš, osobní trenér a profesionální kulturista Filip Grznár nebo osobní trenér a profesionální kulturista Aleš Bursa, kteří veřejně propagovali na svých sociálních sítích tyto produkty. Tato propagace ale byla prováděna ještě před legislativní úpravou, když tyto látky nebyly podle NV č. 454/2009 Sb. státem zakázány a jednalo se tedy o tak zvanou “šedou zónu“, v které nemohly být za tyto činy stíhány.

3.3 Nežádoucí účinky anabolických steroidů

Není žádným tajemstvím, že dlouhodobé používání AS sebou nese i mnoho vedlejších účinků, což platí jak při předepsané léčbě, tak především při jejich zneužívání k osobním účelům. Níže jsou definovány nejčastější a nejzávažnější negativní účinky AS na organismus.

3.3.1 Anabolické steroidy jako lék

Anabolické steroidy byly stvořeny k léčbě nemocných pacientů, a tudíž jsou využívány jako léčebný prostředek. K jejich zneužití k vojenským, politickým a sportovním účelům došlo až několik let poté, jak to u podobných "objevů" bývá. Více o zneužití AS v kapitole 3.5.

Některé AS jsou díky svým vlastnostem razantního nárůstu svalové hmoty a síly využívány k stimulaci syntézy bílkovin a svalových tkání a jsou využity k léčbě lidí a zvířat. [20] Tyto AS jsou schváleny Státním ústavem pro kontrolu léčiv a patří mezi ně trenbolon acetát, melengestrol acetát, boldenon, chromadinon acetát, athylenesterol, medroxyprogesteron acetát, methandienon, methyltestosteron, drostanolon, norethandrolon, fluxymesteron, norgestomet, norgestrel, nortestosteron, nortestosteron decanoát, oxymetholon, stanozolol, methylboldenon a další. [69]

Výše zmíněné látky se využívají k léčbě závažných onemocnění, kterými jsou zejména:

- **náhradní terapie u mužů** – při opožděném dospívání;
- **náhradní terapie u žen** – malé množství testosteronu se využívá u mladých dívek při nedostatečné stimulaci hormonů progesteronu, testosteronu a estradiolu;
- **gynekologické poruchy** – při potlačení laktace a při léčení metastazujících nádorů prsu;
- **metabolismus bílkovin** – nejčastěji se používá po závažných chirurgických operacích pro stimulaci růstu svalové hmoty;
- **anémie** – u ojedinělých druhů anémie, kde je tato nemoc rezistentní na jinou léčbu;

- **osteoporóza** – existují studie, které ukazují na pozitivní efekt malého množství AS při léčbě onemocnění kostní tkáně;
- **stimulace růstu** – používá se pro léčbu chlapců v předpubertálním věku k správnému vývoji pohlavních orgánů a jiných částí těla;
- **poškození pohybového systému a poúrazové stavy** – kdy může být tato léčba využita pro nárůst svalové hmoty a síly například po těžkých autonehodách. [22]

Je také důležité si uvědomit, že spousta vedlejších účinků může nastat i při léčbě těchto onemocnění pod lékařským dohledem. Toto riziko je ale o poznání nižší než při zneužívání těchto látek k jiným než léčebným účelům. Důvodem je hlavně využití nižších dávek a stálého lékařského dohledu.

3.3.2 Poškození srdce a kardiovaskulární problémy

Anabolické steroidy nepříznivě ovlivňují profil lipidů v krvi. Jedná se o výrazné snížení vysokodenzního lipoproteinu (HDL) a časté zvýšení nízkodenzního lipoproteinu (LDL), což zvyšuje riziko aterosklerotického poškození srdce. Hladiny cholesterolu se v závislosti na době užívání mohou i nemusí vrátit do normálu. [14]

U některých AS se vyskytuje zvýšená fibrinolytická aktivita a zvýšení koncentrace srážlivých faktorů v krvi. Dále lze pozorovat také zvýšení počtu a objemu erytrocytů a hematokritu. Trombotické příhody spojené s AS zahrnují mozkové mrtvice, infarkt myokardu, anebo ischemii končetin. U sportovců se při dlouhodobém užívání objevuje zvýšení systolického i diastolického tlaku, nebo srdeční arytmie. Zároveň je užívání spojeno s poruchami srdečního rytmu a patologickým zvětšením svaloviny srdce. Byly pozorovány i případy náhlé srdeční smrti. [15]

3.3.3 Poškození jater

Poškození jater lze rozdělit do čtyř základních částí:

- **Přechodné zvýšení sérových enzymů** je spojováno s užíváním danazolu a oxymetholonu, ale je obvykle přechodné a nevyžaduje úpravu dávky nebo přerušování léčby. Pokud k tomuto onemocnění dojde při zneužívání v rámci dopingů, může dojít k proteinurii (tj. nadměrné vylučování proteinu močí) a nevratnému poškození ledvin z důvodů vyššího dávkování. [21, 71]
- **Akutní cholestatický syndrom**, jinak přezdívaný jako slabá cholestáza, je poškození jater, které se obvykle objeví během 1 až 4 měsíců od začátku aplikování AS. Začátek je pozvolný s projevy nevolnosti, únavy a svěděním, následované tmavou močí a žloutenkou. [21, 71]
- **Chronické vaskulární poškození jater**, jinak známé jako peliosis hepatis, je vzácný syndrom, při kterém jsou fokálně v játrech nebo krvi naplněné zvětšené sinusoidy a cysty. Obvykle je doprovázena sinusoidální dilatací a ztrátou normální endoteliální bariéry, což znamená, že játra mohou být zvětšená, tmavě červená a měkká. Peliosis hepatis se nejčastěji vyskytuje u pacientů s destruktivním onemocněním (tuberkulózou a rakovinou), ale je také spojována s dlouhodobým užíváním terapie AS při aplastické anémii a hypogonadismu. Pelióza může napadnout i další orgány, nejčastěji slezinu. [21]
- **Jaterní nádory včetně adenomů a hepatocelulárního karcinomu** jsou nejzávažnější komplikací užívání AS. Nádory jater vznikají u pacientů dlouhodobě užívajících AS, obvykle při léčbě aplastické anémie nebo hypogonadismu, ale občas i u sportovců nebo kulturistů užívajících dlouhodobě anabolické steroidy. Tumory se obvykle objevují po 5 až 15 letech užívání AS. [21, 71]

3.3.4 Změny chování a poruchy psychických funkcí

Kromě fyzických vedlejších účinků dochází taktéž k účinkům ovlivňující psychické funkce. Jedná se o velmi specifickou kategorii vedlejších účinků AS, protože jsou velmi časté a mohou vést až k fatálním následkům. Tyto účinky si málokdo uvědomuje.

Mezi takové projevy během užívání AS patří:

- **Nespavost a neklid** je jedním z nejčastějších negativních projevů AS. Dochází k tomu nejčastěji při dlouhodobém užívání AS bez správného dodržení cyklů a často v prvních momentech po vysazení. Tyto stavy mohou poté eskalovat až k hlubokým depresím, zvýšené míře kriminálních deliktů a sebevražedným sklonům až k sebevraždám. [26]
- **Zvýšená agresivita a násilné chování** je velmi častým projevem při zneužívání AS. Dochází k ní ve dvou hlavních fázích, kde první je důsledek dlouhodobého zneužívání dané látky a druhý se poté projevuje na základě abstinčních příznaků při vysazení látky. [24] Související s touto problematikou je i pojem "steroidové šílenství" při kterém je popsáno nekontrolovatelné agresivní chování u jedinců s dlouhodobým užíváním drog [23]. V posledních letech se ale zjišťuje, že pokud je člověk přirozeně nekonfliktní, až flegmatický, tak se toto agresivní chování neprojevuje. Opakem pak bývá přirozeně agresivní člověk, který měl útočné sklony již před užíváním AS. U tohoto jedince poté dochází k prohloubení agresivního chování. [25] Současně je i velmi složité k těmto osobám provést zákrok, protože jejich chování může být nevyzpytatelné a zvýšená agrese a sebevědomí může výrazně ztížit zatýkání. Je ale důležité si uvědomit, že mírně zvýšená agresivita může mít pozitivní vliv na sebevědomí, libido a schopnost zvládnout tréninkovou jednotku v maximálním nasazení. [26] Podle již

zmíněných informací je druh agresivního chování proměnlivý a závisí hlavně na osobnosti člověka, zkušenosti s danou látkou, na sociálním zázemí a na množství a druhu látky.

- **Paranoické přeludy**, ke kterým dochází ve vzácných případech. [26]
- **Strach**, který je jedním ze základních emocí. Během strachu je jedinec ve vypjatém emočním stavu, které provází nepříjemné pocity a tělesné změny, jako například zrychlený tep, nadměrná produkce potu, ale i změny v chování, jako pocity úzkosti, zvýšená obezřetnost, vyhýbání se očnímu kontaktu. [27]
- **Sebevražedné sklony** jsou v krajních případech eskalací dlouhodobého používání AS, či jiných omamných a psychotropních látek. [26]
- **Kriminální delikty a vraždy** jsou extrémními případy, které mohou za určitých podmínek nastat. [26] Ke kriminálním deliktům může docházet na sportovištích, i mimo ně, a to formou diváckého násilí, kde jedinci "posilnění" AS mohou rozvinout svou agresi na maximum, anebo například na demonstracích, kde jsou tyto jedinci často součástí extrémistických skupin. Více o této problematice naleznete v kapitolách 3.5.3 a 3.5.4.

Při používání AS dochází ke vzniku psychologické závislosti, která je v mnoha směrech podobná té na drogách a na jiných omamných a psychotropních látkách (dále jen "OPL") a tyto osoby se mohou v krajních případech chovat velmi podobně. [27]

3.3.5 Další častá rizika spojená s užíváním anabolických steroidů

Výše zmíněné negativní účinky AS nejsou zdaleka jedinými. Ty jsou rozděleny do 4 skupin podle povahy.

- **Změny sekundárních pohlavních charakteristik a poruchy reprodukčního systému,** jako poruchy libida, neplodnost, gynekomastie u mužů, plešatost, akné, zhrubnutí hlasu, poruchy menstruace u žen a další.
- **Poruchy regulace glukózy,** při které dochází k vzestupu inzulínové rezistence.
- **Změny imunitního systému,** kde dochází ke snížením obranyschopnosti organismu.
- **Nepřímé následky zneužití AS,** mezi které patří poškození tkáně při injekční aplikaci, přenos prenatálních onemocnění, zvýšené riziko příjmu dalších drog a zhoršení zdravotního stavu po užití nekvalitních AS, či padělků. [22]

3.4 Obchodování s anabolickými steroidy

Není pochyb, že k obchodování s AS dochází dnes a denně. Mezi nejčastější místa, kde se dají tyto látky obstarat jsou paradoxně fitness centra, která si takto “přivydělávají” na své nájmky a dále se do pomyslného čela řadí online prodej, kde v dnešní době lze najít téměř jakýkoliv produkt. [20,40]

Podle průzkumů zveřejněných v roce 2005 se v České republice dotázaná osoba dozví o AS nejčastěji od kamarádů a od trenérů, což tvořilo více jak 41 % odpovědí. Současně tyto osoby byly dotázány na znalost, kde AS sehnat. Drtivá část odpověděla, že by AS sháněl od cvičících kamarádů a od lidí z posilovny. Dále téměř jedna čtvrtina dotázaných přiznala, že byly osloveni s nabídkou na koupi AS. Současně během této studie bylo zjištěno, že 5 % dotázaných aktivně používá AS a dalších 11 % někdy v životě tyto látky zkusili. Také velmi zajímavé je, že by 20,5 % dotázaných bylo ochotno podstoupit rizika spojená s užíváním AS, kde 11,8 % dotázaných tvořily ženy. [20]

Podle těchto průzkumů lze tedy předpokládat, že dostupnost AS je značně vysoká, až alarmující a nejedná se pouze o muže, ale i ženy a dospívající. Právě mladší generace projevila v tomto výzkumu značné vědomosti o této problematice, která plynula z osobních zkušeností. [20] I když se jednalo o anonymní průzkum, stále lze předpokládat, že určitá část dotázaných mohla zkreslit svou výpověď, a tak mohl být tento výzkum nepřesný.

Dnešní “online” doba samozřejmě nabízí dohledání mnoha informací na internetu a není tajemstvím, že i mnoho sportovců, youtuberů a influencerů otevřeně mluví o této problematice veřejně, a dokonce radí, kde a jak dané látky sehnat. Státní úřad pro kontrolu léčiv vydal na svém webu v roce 2022 přehled nejčastěji používaných internetových stránek pro nákup zakázaných léčiv, kterými byly nejčastěji AS. Jedná se například o internetové stránky, jako lyyxcfez.perfectphyto.com nebo cz.gelarex.com. [70] Podobných stránek se každoročně na internetu objeví desítky a téměř nikdy se nepodaří dohledat pachatele.

V následujících kapitolách bude vysvětlena problematika obchodování s AS a jejich legislativní zakotvení v platných právních normách České republiky.

3.4.1 Obchodování s anaboliky před legislativní úpravou

Po dlouhou dobu se v České republice postupovalo s podezřením na trestnou činnost podle zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, kde se v paragrafu 218a a 218b prvně zákon hovoří o zneužití AS jako o trestném činu. Jednalo se o podávání anabolických látek mládeži, kde je v zákoně přesně psáno: *„Kdo opakovaně nebo ve větší míře podává osobě mladší než osmnáct let anabolika nebo jiné prostředky s anabolickým účinkem k jinému než léčebnému účelu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.“* [10]

Dále bylo v paragrafu 218b doplněno: „*Vláda stanoví nařízením, co se považuje za anabolika a jiné prostředky s anabolickým účinkem ve smyslu § 218a.*“ [10]

Poté až 26. února roku 1997 vláda vydala Nařízení vlády 72/1997 Sb., kterým se stanovilo, co se považuje za anabolika a jiné prostředky s anabolickým účinkem ve smyslu trestního zákona. V příloze tohoto nařízení byly tedy poprvé vyjmenovány AS a látky s hormonálním účinkem. [11]

Problémem zůstával fakt, že prokázání trestné činnosti v souvislosti s prodáváním AS bylo velmi náročné, protože stále nebyl definován pojem „ve větší míře“, který byl použit v paragrafu 218a. Dále bylo matoucí soustředit se pouze na prodej a podávání zakázaných látek osobám mladších 18 let, což znamenalo beztrestnost pro všechny osoby starší. Významným faktem v té době bylo, že se legislativa zaměřovala převážně na boj s drogami. Proto bylo v tomto období velmi náročné prokázat trestný čin v souvislosti s prodáváním AS. Ale i přesto se objevilo pár úspěšně uzavřených případů.

Během tohoto období se mnoho odborníku shodlo, že je nutná legislativní novelizace již zmíněného zákona. Proto v roce 2009 došlo k aktualizaci a rozšíření kompetencí vztahujících se k prodeji a podávání AS v zákoně č. 40/2009 Sb., zákon trestní zákoník, který vešel v platnost 1.1.2010. [12]

3.4.2 Obchodování s anabolickými steroidy po legislativní úpravě

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, v roce 2009 proběhla důležitá novelizace zákona 140/1961 Sb. Jednalo se o veliký krok vpřed pro orgány činné v trestním řízení, které tak měly mnohem více nástrojů, jak efektivněji bojovat s obchodováním a jiným nakládáním s AS a jinými podobnými látkami. [12]

Zákon č. 40/2009 Sb. přinesl hlavně změny v naplnění skutkové podstaty. Nově se paragraf 288 věnoval výrobě a jinému nakládání s látkami

s hormonálním účinkem. Bylo přijato mnoho nových opatření a omezení k dostupnosti AS. Dalším důležitým krokem bylo zásadní navýšení postihů za spáchání trestného činu v tomto odvětví. [12]

V zákoně 40/2009 Sb. je v paragrafu 288 definována nová skutková podstata trestného činu, nová omezení a vyšší sazby trestu v tomto znění:

„(1) Kdo neoprávněně ve větším množství vyrobí, přechovává, doveze, vyveze, proveze, nabízí, prodá, jinému poskytne nebo podá látku s anabolickým nebo jiným hormonálním účinkem za jiným než léčebným účelem, nebo kdo vůči jinému použije metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu nebo jinou metodu s dopingovým účinkem za jiným než léčebným účelem, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.“ [12]

Dále se odstavce 2, 3 a 4 paragrafu 288 soustředí na výši trestů při spáchání zvláště závažného trestného činu. Možný trest podle odstavce 4 hrozí osobám, které: **a)** způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt, **b)** spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo **c)** spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.“ [12] Tyto osoby mohou být odsouzeny na 5 až 12 let.

Jednotlivé zakázané látky jsou poté vyjmenované v příloze Nařízení vlády 454/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem a jaké je jejich větší množství, a co se pro účely trestního zákoníku považuje za metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu a za jiné metody s dopingovým účinkem, které podle paragrafu 289 vláda stanovila. Současně je v tomto nařízení v paragrafu 2 vysvětlen pojem „větší množství“, které znamená:

„Větším množstvím se u látek s anabolickým a jiným hormonálním účinkem ve smyslu § 288 trestního zákoníku rozumí více než jeden blister, injekce nebo podobné obvykle nedělitelné balení léku obsahujícího tyto látky nebo obdobné množství těchto látek ve speciálním dopingovém přípravku.“ [8]

Zajímavostí je, že odstavec 1 paragrafu 288 zákon nezmiňuje slovo požije, ale pouze vyrobí, přečlová, doveze, vyveze, proveze, nabízí, prodá nebo jinému poskytne. Toto slovo je v zákoně záměrně vypuštěno, protože by se k uživateli neměla podle zákona daná látka žádným způsobem dostat. Dále je požití AS beztrestné ve farmacii při léčbě různých onemocnění.

V každé zemi je tato trestní sazba i seznam zakázaných látek odlišný. Například Slovenská republika přijala v roce 2005 právní úpravu zákona č. 300/2005 Z. z. trestný zákon, během které došlo k razantnímu zpřísnění přečlovávání a jiného nakládání látek s anabolickým a jiným hormonálním účinkem. Této problematice se věnuje paragraf 135a v odst. 1, 2 a 3, kde jsou tyto látky definovány. Paragraf 176 se poté věnuje výši trestů podle závažnosti trestného činu. Oproti českému trestnímu zákoníku je ten slovenský o něco přísnější. Při spáchání zvláště závažného trestného činu neoprávněného zacházení s látkami s anabolickým nebo jiným hormonálním účinkem hrozí pachateli odnětí svobody v maximální výši 10 až 15 let. [47]

3.5 Zneužití anabolických steroidů

Zneužití AS může mít mnoho důvodů, nejčastěji se však jedná o úmyslné zvýšení fyzické kondice za účelem lepšího umístění na sportovním utkání, zlepšení vzhledu nebo pro vlastní obohacení, díky kterému si lidé mohou vydělat mnoho peněz, ale často si tyto lidé neuvědomují, jak velký negativní zdravotní dopad to může mít pro ně samotné, i pro jejich okolí. [14]

3.5.1 Doping

Fenomén dopingu je ve sportu přítomný již několik staletí. Jedná se o oblast, ve které jsou AS zneužívány nejčastěji. Nejedná se pouze o zneužívání pro výkonnostní účely, ale velmi časté je zneužívání AS při rekreačních formách sportu. [35]

Definicí dopingu se rozumí porušení jednoho nebo více antidopingových pravidel, které stanovuje Světová antidopingová agentura (dále jen "WADA"). Právě WADA určuje, jaká pravidla jsou platná pro aktuální rok a jaké látky a prostředky dopingu jsou zařazeny na Seznam zakázaných látek a metod, který je pravidelně aktualizován. Pod tuto organizaci spadají národní antidopingové organizace, které ve své působnosti prosazují a uplatňují její pravidla a myšlenky. V České republice je takovou organizací Antidopingový výbor České republiky (dále jen "ADV ČR"). V současnosti platí Seznam zakázaných látek a metod pro rok 2022 s účinností od 1.1.2022. [36] Porušením alespoň jednoho antidopingového pravidla je jasným krokem k porušení ducha fair play a následně je tento prohřešek potrestán, nejčastěji podmínkou nebo přerušением činnosti [35].

V boji proti dopingu vzniklo i mnoho mezinárodních úmluv, aby chránily jak všechny sportovce, tak i pořadatele těchto sportovních utkání.

- **Mezinárodní olympijská charta proti dopingu**, která je první mezinárodní úmluvou o dopingu vydanou v roce 1988 Mezinárodním olympijským výborem.
- **Antidopingová úmluva**, která byla vydaná v roce 1989 Radou Evropy.
- **Světový antidopingový kodex**, který sjednocuje pravidla všech sportovních organizací na celém světě.

- **Mezinárodní úmluva proti dopingu ve sportu UNESCO**, která byla přijata v roce 2005, ale v České republice vešla v platnost o rok později. [35]

Bohužel k dopingu dochází stále častěji a výjimkou není ani vrcholné zakončení čtyřletého sportovního cyklu. Poslední Olympijské hry se konaly v roce 2022 v Pekingu, a i zde se objevilo mnoho spekulací a kauz okolo dopingu. Nejvýraznější dopingový případ těchto her otrásl krasobruslařským světem, kdy se během závodů zjistilo, že teprve 15letá Kamila Valijevová z Ruska požila látku, která je od roku 2014 na seznamu zakázaných látek WADA. Tato látka zlepšuje průtok krve, a tudíž může napomáhat k lepšímu výkonu, uvedla WADA během svého prohlášení. [53]

Další obrovská kauza, která vyplula na povrch až po ukončení letošních Olympijských her, byla ze vzpěračského prostředí. Bylo zjištěno 11 pozitivních vzorků u sportovců, kteří se objevili na stupních vítězů. Jednalo se především o závodníky a závodnice z Ruska, Číny, Kazachstánu, Běloruska a Ázerbájdžánu. V současné době probíhá šetření této kauzy, ale vše nasvědčuje tomu, že všichni závodníci o své medaile přijdou a budou jim uděleny tresty.

Dále pro účely této práce je důležité zmínit silové sporty, jako je například silový trojboj, strongman nebo olympijský dvojboj, dále bojové sporty, kam patří MMA, box, Krav Maga a tak dále a sport estetický, kam patří kulturistika a její příbuzné sporty. U těchto sportů je nejvíce typické, že v nich dochází k užívání AS. Hlavně kvůli nárůstu svalové hmoty a síly, které jsou nezbytné v těchto sportech pro získání vítězství.

V ČR se za posledních 15 let odhalilo na dopingové kontrole více jak 50 případů dopingu, a to převážně v silových sportech. Toto číslo ale samozřejmě není konečné. Mnoho lidí se úmyslně vyhýbá této kontrole. Sice je tato osoba

diskvalifikována ze závodů, kvůli nedostavení se na dopingovou kontrolu, ale nemůže být klasifikováno, jako doping. Současně mnoho závodníků má již vyzkoušeno, jak dlouho před závody musí látky vysadit určité látky, aby nebyly změřeny při kontrole.

vzpírání	ČR	10.02.2016	mimo soutěž	drostanolon	8 let
kulturistika	ČR	08.05.2009	soutěž	metabolity dehydrochloromethyl-testosteronu, metabolit oxandrolonu, metabolity stanozololu, metabolity nandrolonu, clenbuterol	Doživotní zákaz činnosti
kulturistika	ČR	27.08.2019	soutěž	stanozolol, anastrozol, boldenon, nandrolon, methasteron, oxandrolon, metandienon, drostanolon, dehydrochlormethyltestosteron, amilorid, hydrochlorothiazid, testosteron a clenbuterol	4 roky
kulturistika	ČR	15.04.2018	soutěž	amilorid, HC-thiazid, clenbuterol, trenbolon, testosteron, nandrolon, stanozolol, drostanolon	4 roky

Obrázek 3 – pozitivní dopingové testy [89]

Výzkum z roku 2007, který zkoumal nelegální sítě anabolických steroidů v Austrálii uvádí, že ačkoli došlo ke zkoumání pouze několika podskupin uživatelů AS, bylo zřejmé, že existuje společný jazyk, normy chování a aktivita dostatečné k identifikaci AS pomocí subkultury. Pro všechny skupiny zůstala tělocvična ústředním bodem činnosti. Každá podskupina měla jedinečné vlastnosti a sociální pravidla týkající se aktivity, interakce, emocí a chování. [61] Na základě toho výzkumu je tedy zřejmé, že pokud se v určitém sportu začnou objevovat látky jako AS, je velmi pravděpodobné, že se osoby užívající tyto látky budou shlukovat v rámci jedné subkultury. V závislosti na tomto fakt začne u těchto lidí vznikat pocit, že jejich blízké okolí vnímá AS podobně a budou pohlížet na fakta ohledně škodlivosti AS a jejich negativních účinků na lidský organismus s odstupem.

3.5.2 Zneužití anabolických steroidů pro politické cíle

Pro celosvětovou prestiž a světové uznání neváhají některé státy udělat cokoliv. Vždy je dobrou vizitkou státu, když sportovec pod vlajkou své rodné země vyhraje světový šampionát, nebo dokonce olympijské zlato. Na druhé straně se nejedná vždy o sportovní výsledky a reprezentaci své země, ale byly zaznamenány případy, kdy státem řízený doping byl zneužit pro vojenské účely. Jedním příkladem za všechny může být využití OPL současně s použitím AS během druhé světové války pro potlačení strachu a zvýšení výkonosti vojáků v nacistickém Německu. [40, 35]

V historii došlo k mnoha skandálům, ve kterých pochybil stát. V období studené války, během soupeření USA a Sovětského svazu docházelo k rozšíření AS mezi sportovce, aby na mezinárodní úrovni lépe reprezentovali svou zemi. V tomto období došlo i k prvním úmrtí v závislosti na dopingu. Z tohoto důvodu se v roce 1968 objevují na olympijských hrách v hlavním městě Mexika první antidopingové kontroly. Bohužel i přes tento fakt docházelo dále k porušování antidopingových pravidel. [35]

Tehdejší NDR často nutilo ženy a dívky k oplodnění těsně před závody, protože díky tehdejším výzkumům bylo zjištěno, že ženy v jiném stavu produkují více hormonů, které by měly zlepšovat výkon, a tak sportovkyně mohou dosahovat lepších výsledků. [35]

Dalším příkladem může být Čína, která zřizuje sportovní tábory pro nadané děti, které jsou podrobeny extrémnímu tréninku již od útlého věku, aby mohly v následujících letech úspěšně reprezentovat zemi a ukázat světu svou dominanci. Do těchto táborů je velmi náročné se dostat a bývá zvykem, že se musí finančně zapojit celé rodiny, aby děti měly šanci stát se profesionálním

sportovcem pod čínskou vlajkou. Sice se z těchto dětí stávají často světoví šampióni, ale na úkor fyzického i psychického zdraví. [52]

Všechny tyto země měly společné, že navenek podporovaly boj proti dopingu, ale současně se každá tato země snažila jakýmkoliv způsobem podpořit své reprezentanty k lepším výsledkům.

Bohužel ani současná doba nemůže nabídnout pozitivní zprávy z této oblasti. V roce 2016 dochází k celosvětovému skandálu, při kterém Rusko přiznalo státem řízený doping. Do tohoto skandálu byla zapletena i Federální služba bezpečnosti v Rusku. Jednalo se o úmyslnou výměnu několika pozitivních vzorků za vzorky jiné, které antidopingovým testem prošly s negativním výsledkem. Tyto vzorky byly převážně ze zimní olympiády v Soči v roce 2014, ale po čase se sem zařadily i vzorky z olympiády v Londýně a ze světového šampionátu v Moskvě z roku 2013. Celkově bylo do této aféry údajně zapojeno přes 1000 sportovců ve 30 různých sportech. Přesná čísla se bohužel svět nikdy nedozví díky neochotě a nespolupráci Ruska s WADA. Tomuto skandálu předcházelo i mnoho jiných afér ze strany Ruska, kde například v roce 2014 obvinila německá televize v jednom ze svých dokumentů právě Rusko ze systematického dopingu a korupce ve sportu. Během této aféry si WADA odvezla z Moskvy přes 3000 vzorků. O rok později zakázala WADA a Mezinárodní olympijský výbor Rusku startovat na mezinárodních soutěžích s podezřením na státem řízený doping, který o rok později vyvrcholil. Výsledkem bylo zahájení mnoha trestních stíhání na osoby, které tyto látky sportovcům podávali, dále bylo vyhlášeno velké množství omezení a zákazů činnosti, jak pro provinilé sportovce, tak pro některé trenéry. Byla uvalena pokuta ve výši 2,1 miliónů Kč a dále nutnost zaplatit náklady za vyšetřování ve výši téměř 38 miliónů Kč. Na mezinárodních turnajích byl pro ruské sportovce zákaz startovat pod vlajkou Ruska. [42, 43]

Samozřejmě se nejedná o jediný případ, ale k podobným situacím v takovém rozsahu s takto mediálně exponovanou kauzou ale dochází zřídka.

3.5.3 Extrémismus a anabolické steroidy

Extrémismus je fenomén, který se v ČR začal významně projevovat na konci roku 1989, ale své zastánce tu měl již dříve. Díky vznikající demokracii začala na tomto území současně vznikat i extrémistická hnutí, kterým se demokracie nemohla účinně bránit. Velká část těchto hnutí se do ČR dostala z Německa, Velké Británie a Rakouska.[33]

Přestože pojem extrémismus je v dnešní době velmi skloňované téma, není jednoduché ho definovat a jednotně popsat. Nejčastěji používané vysvětlení pojmu extrémismus v ČR je popsáno na webových stránkách Ministerstva vnitra takto: *„Pojmem extrémismus jsou označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance, a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku [34].“*

Mezi takové principy může patřit například ochrana menšin, úcta k právním svobodám člověka a občana, svrchovanost lidu a státu a další. Tyto principy se odvolávají na nejvyšší zákon ČR, a to na ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ústava České republiky, a také na Listinu základních práv a svobod. [34]

Podle Chmelíka lze extrémistické skupiny rozdělit do tří kategorií:

- realizace svých ideálů podle zákona;
- realizace svých ideálů s porušením zákona;
- realizace svých protizákonných ideálů s významným porušením zákona.

[32]

Dále se extrémistické skupiny mohou dělit do určitých skupin. Nejčastěji v ČR nalezneme příznivce politického extremismu, kam patří pravicoví a levicoví extrémisté. Dále je velmi častý extremismus s náboženským motivem, či ekologický. [33]

Pro účely této práce je ale důležité zdůraznit, že extrémisté pro dosažení svých cílů často využívají agrese a násilí, která se pohybuje za hranou zákona. Současně tato agrese bývá spojena s užíváním AS. Existuje mnoho případů z ČR i ze zahraničí, kde došlo k trestné činnosti spojené jak s extremismem, tak i s AS. Podrobný popis jednoho z takových případů je v kapitole 5.3.3.

Je proto troufalé myslet si, že k trestné činnosti, ve které figurují AS, dochází pouze při distribuci, či ve sportovních odvětvích. Významným problémem jsou proto i ti lidé, kteří jsou těmito látkami "posilněni", a mohou se chovat nevyzpytatelně.

3.5.4 Zneužití anabolických látek ve skupinách diváckého násilí

Na divácké násilí může být pohlíženo jako na negativní společenský fenoménem, který znamená významnou a znepokojující formu narušování veřejného pořádku a může ohrožovat zdraví, životy a majetek obyvatel. [54] Lze také říct, že skupiny diváckého násilí mohou být považovány za extrémistické skupiny, které svým protiprávním jednáním a netolerancí ohrožují základní principy práv a svobod.

Nejčastěji se tedy jedná o organizované skupiny, ale také o jedince, kteří svou aktivitou narušují veřejný pořádek, během kterého není motivem pouze povzbudit určitý sportovní klub v rámci právních norem, ale jedná se o cílené protiprávní jednání, při kterém se jedinec, nebo skupina chová na stadionu a také v jeho okolí za hranicí zákona. Jedná se především o rasistické projevy,

poškození majetku nebo chování ohrožující ostatní osoby na stadionu a v jeho okolí, ale do této oblasti se řadí i samotné ohrožení hráčů a rozhodčích. Přestupky a trestné činy, které mohou páchat skupiny diváckého násilí jsou nejčastěji rvačky, vrhání předmětů na hrací plochu, vstup na hrací plochu, výtržnosti nebo napadení [56].

Dále podle Evropské úmluvy o diváckém násilí a neslušném chování při sportovních událostech a zvláště při fotbalových zápasech, které podepsalo Ministerstvo zahraničních věcí dne 30.11.2017, na základě kterého lze přijímat určitá ochranná a bezpečnostní opatření. V zákoně je pak tato skutečnost definována, jako: *„jakákoliv opatření přijatá a provedená primárně s cílem ochrany zdraví a blaha jednotlivců i skupin, kteří navštěvují nebo se účastní fotbalového zápasu nebo další sportovní akce, a to na stadionu i mimo něj, nebo žijí či pracují v okolí místa konání akce“*. [57]

Důležité je zmínit i základní právní normu, kterou je zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu. Jedná se o základní právní nástroj, prostřednictvím kterého lze zlepšit spolupráci všech subjektů podílejících se na boji proti diváckému násilí. K jeho poslední novelizaci došlo v roce 2022. V zákoně jsou definovány povinnosti jednotlivých subjektů při pořádání sportovních utkání, a také stanovuje sankce za jejich nedodržení. Tento zákon například stanovuje povinnost pořadatelů vydat a zveřejnit návštěvní řád, ve kterém jsou stanoveny pravidla pro návštěvníky i osoby vykonávané pořadatelskou činností. [55]

Pro účely této práce je důležité stanovit si typologii návštěvníků. Na sportovních akcích můžeme pozorovat různé skupiny lidí, které se navzájem liší v mnoha bodech, a proto lze tyto návštěvníky rozdělit do 4 základních skupin.

- Sportovní diváci;
- sportovní fanoušci;

- ultras;
- hooligans. [54]

Zatímco sportovní fanoušci se od diváků odlišují vyšší mírou nacionalismu, skupinové stability, poměrnou stálostí a klubismem, který se nejčastěji projevuje v rovině oblečení (klubové dresy, šály, transparenty...) nebo vysoké návštěvnosti svého oblíbeného klubu, stále u těchto dvou skupin nedochází k trestné činnosti. Diváci, kteří spadají do skupiny ultras jsou spíše chápáni jako ti nejzapálenější fanoušci jejich oblíbeného klubu, kteří jsou velmi věrní a mají obrovský zájem o klubový život. Vyznačují se vysokou mírou diváckého prožitku, ke kterému patří skandování, zpěv, transparenty a pyrotechnika. Vyhýbají se přímým konfliktům, vandalismu a násilí. [54]

Nelze ale vyloučit, že za určitých hraničních podmínek by tyto skupiny nebyly schopny narušit veřejný pořádek, pouze to pro ně není typické.

U hooligans (v českém prostředí jsou tyto fanoušci označováni, jako "tvrdé jádro") lze pozorovat vysokou míru stejnorodosti, nízkého vzdělání a společenského statusu. Často se jedná o nezaměstnané osoby s nízkou kvalitací. Současně lze u těchto osob pozorovat skupinové chování, autonomii, stálost, projevy xenofobie a nacionalismu, násilné a agresivní chování. Hooligans často vyvolávají rvačky a jiné konflikty, během kterých se snaží prosadit svou ideologii. Často se oblékají do tmavého oblečení se znaky nacismu, rasismu a antisemitismu, kterého je součástí i částečné nebo úplně zahalení obličeje. [54, 58] Právě hooligans jsou největší hrozbou na sportovních utkáních a právě proti nim jsou nejčastěji vedeny služební zákroky a jiné činnosti, které by jejich protizákonné chování potlačilo a mohli by být za něho potrestáni podle zákona.

Na základě zjištěných informací, které potvrzují u některých násilných případů spojitost s užitím AS lze předpokládat, že k podobné trestné činnosti

může dojít i během sportovního utkání. Dále některé prameny potvrzují, že je spojitost mezi uživateli AS z posiloven a účastníky diváckého násilí. [59] I když se jednalo o pasivní propojení, při kterém pachatelé potvrdili, že užívání AS nemá spojitost s ideologií hooligans, lze předpokládat podle provedených průzkumů (viz kapitola 3.6), že díky zvýšené agresivitě těchto jedinců a “pocitu nepřemožitelnosti” může docházet častěji ke konfliktům mezi jednotlivými fanoušky, tak i ke konfliktům s bezpečnostními složkami.

3.6 Propojení anabolických látek s násilným a kriminálním chováním

Propojení mezi těmito dvěma světy není snadné. Na jedné straně stojí anabolika, která měla primárně sloužit k léčbě nemocných pacientů, ale později začala být zneužívána k dopingům a jiným účelům. Na druhé straně hovoříme o kriminálních deliktech, které jsou páčány s určitou mírou násilí a agrese. Bohužel se do této doby o propojení těchto dvou oblastí v České republice málo kdo zajímal, ale v zahraničí se našlo několik jedinců, kteří svými výzkumy přispěli do této oblasti.

Sice k používání AS docházelo již v 50. letech minulého století, ale až v 80. a 90. letech se začaly tyto látky objevovat i u běžné populace. Značná část výzkumů se začala zaměřovat na toho populární téma až na konci minulého století, a už zde se objevily první zmínky o násilném nebo kriminálním chování spojené s užíváním AS.

Výsledkem jednoho z moderních průzkumů, který proběhl v roce 2020, bylo zjištěno, že někteří uživatelé AS vyvinou při užívání těchto látek netypicky násilné nebo kriminální chování. Ačkoli toto chování může částečně odrážet premorbidní psychopatologii a sociokulturní faktory. Hromadící se důkazy naznačují, že tyto negativní projevy lze také přičíst biologickým účinkům

samotných AS. U menší části zkoumaného vzorku bylo zjištěno, že dochází k výrazné změně chování naznačující možnou roli oblastí mozku zapojených do emoční reaktivity, jako je amygdala a oblasti zapojené do kognitivní kontroly, včetně frontálního kortexu. Profesionálové, kteří se setkávají s uživateli AS v klinickém nebo forezním prostředí, by si měli tedy dávat pozor na možnost násilného, až kriminálního chování vyvolané AS a měli by používat speciální postupy k posouzení, zda jsou AS v daném případě skutečnou hrozbou, či nikoliv. [60]

Několik publikací z posledního desetiletí 20. století popisuje muže s malou nebo žádnou historií násilí nebo kriminálního chování před použitím AS, kteří spáchali vraždu nebo se o ni pokusili při používání AS. [63,64] Další články uvádějí násilné nebo kriminální chování uživatelů AS, které se zdálo být zcela necharakteristické pro jejich premorbidní osobnosti. Další studie ve Švédsku hodnotila 32 uživatelů AS, kteří hledali léčbu, a měli přístup k jejich trestním rejstříkům. Ve srovnání s jinými drogami se ukázalo, že užívání AS je spojeno s vyšší frekvencí a závažností násilných trestných činů. [65]

Ačkoli váha těchto důkazů silně naznačuje souvislost mezi užíváním AS a agresivním nebo násilným chováním, stále by se dalo pochybovat, zda se nejedná o kauzální souvislost. [60] Také jedinci s již existujícími agresivními sklony nebo s poruchou chování v dětství, antisociální poruchou osobnosti dospělých a dalšími formami psychopatologie mohou s větší pravděpodobností užívat AS než jedinci, kteří takové rysy postrádají. Agresivita tedy může vést k použití AS spíše než AS k agresii. Kromě toho uživatelé AS často požívají další typy drog a látek, například alkohol, opiáty, kokain a další, díky kterým mohou tyto drogy významně přispívat k pozorovaným změnám chování. Je tedy velmi složité rozlišovat mezi užíváním AS, jinými poruchami užívání látek a antisociálním chováním. [65, 60]

Na druhé straně se několik výzkumů přiklání na stranu ve prospěch kauzální role AS v agresivním chování. Jsou známé tři případy jednovaječných dvojčat, která měla podobnou zkušenost se vzpíráním, ale kde jedno dvojče v každém páru užívalo AS a druhé nikoli. V jednom případě dvojče používající AS uneslo a postřelilo svou ženu. Jeho dvojče nemělo žádnou násilnou nebo kriminální historii. V dalších dvou případech vykazovala dvojčata užívající AS výrazně zvýšené míry nepřátelství, agresivity a paranoidních představ ve srovnání s jejich dvojčetem, které tyto látky odsuzovalo. [61]

Navzdory nashromážděným psychologickým důkazům, že AS mohou zvýšit riziko násilí nebo kriminality, spolu s vyvíjejícími se teoriemi věrohodných biologických mechanismů pro tyto účinky, může být obtížné stanovit příčinu v konkrétním případě jednotlivého uživatele AS. Nejprve je třeba prokázat, že jednatel skutečně požíval AS v době, kdy k chování došlo. Jak bylo již zmíněno v jiné kapitole, AS se užívají v cyklech, mezi nimiž jsou určité pauzy, během kterých se tyto látky vysazují. Tedy i když je o muži známo, že je uživatelem AS, musí dojít k potvrzení, že jedinec byl skutečně v cyklu, protože existuje jen málo důkazů o tom, že takové reakce mohou nastat mimo cyklus. Jeho vlastní slovo v tomto ohledu nemusí být důvěryhodné. Zapírání je v tomto ohledu častým jevem, protože muži často odmítají přiznat používání AS lékařům a falešně pozitivní se mohou objevit ve forenzních podmínkách, kde muž může nepravdivě tvrdit, že AS používá v naději, že se bude jednat o polehčující faktor v jeho trestném řízení. Kromě toho může být vzorek pozitivní na AS týdnů nebo dokonce měsíce po posledním použití, ale tento fakt neprokazuje, že v době spáchání činu tyto látky používal. [65]

I když jednatel jednoznačně užíval AS během páchaní násilného nebo kriminálního chování, stále nelze předpokládat souvislost s AS, pokud nelze prokázat, že k takovému chování došlo výhradně v době nebo časech, kdy

požíval AS. Takové hodnocení vyžaduje podrobný psychiatrický rozhovor, přezkoumání všech záznamů z kontaktu s odborníky na duševní zdraví a dalšími klinickými lékaři, posouzení jakéhokoli přestupku nebo trestného činu, a pokud je to možné, potvrzení od nestranných externích pozorovatelů, kteří daného jedince znají dlouhodobě. Kromě toho je třeba prokázat, že v době chování neexistovaly žádné jiné vlivy kromě AS (např. intoxikace alkoholem). [60]

3.7 Bezpečnostní složky České republiky

Na území ČR se nachází mnoho služeb, které zabezpečují bezpečnost obyvatel a plní úkoly ve prospěch státu při ochraně života, zdraví, majetku a lidské důstojnosti [73]. Pro zjednodušení lze tyto složky rozdělit do tří základních kategorií, které se liší v zákonech, podle kterých jsou jednotlivé služby zřízeny.

- Bezpečnostní sbory;
- ozbrojené síly;
- ostatní.

Dále je důležité si rozdělit jednotlivé služby, protože v praktické části této práce jsou zpracovány hloubkové rozhovory s jednotlivými odborníky z různých složek, a je proto žádoucí si je v následujících kapitolách definovat.

Bezpečnostní sbory se dělí takto:

- **Policie České republiky;**
- Hasičský záchranný sbor České republiky;
- **Celní správa České republiky;**
- **Vězeňská služba České republiky;**
- Bezpečnostní informační služba;
- Úřad pro zahraniční styky a informace. [73]

Výše zvýrazněné sbory se dále řadí do kategorie ozbrojených bezpečnostních sborů.

Ozbrojené síly se dále dělí na:

- Armádu ČR;
- Vojenskou kancelář prezidenta republiky;
- Hradní stráž. [72]

Ostatní bezpečnostní složky se dále dělí na:

- obecní policii;
- soukromé bezpečnostní služby.

Dále se následující kapitoly budou pouze stručně věnovat vybraným složkám, které se významně podílejí na bezpečnostní praxi, která se váže k tématu AS.

3.7.1 Policie České republiky

Policie České republiky (dále jen "PČR") je ozbrojený bezpečnostní sbor a řídí se zákonem č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky. Jedná se o jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, který slouží veřejnosti. Podle druhého paragrafu je jejím úkolem: *„chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.“* [74]

V paragrafu 6 jsou definovány útvary PČR, které tvoří Policejní prezidium ČR, které řídí činnost policie v čele s policejním prezidentem, útvary policie s celostátní působností, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajského ředitelství. Celá PČR je poté přímo podřízena ministerstvu vnitra. [74]

Jeden z útvarů s celostátní působností je Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky (dále jen "NPC SKPV PČR"), která se zabývá kromě trestné činnosti spojené s OPL a jedy také AS. Právě policisté z tohoto útvaru se nejčastěji podílejí na odhalování trestné činnosti spojené s prodejem a jiným nakládáním s AS.

Útvar zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky (dále jen "ÚZČ"), je útvar s celostátní působností, který provádí především odposlech, sledování osob a specializované úkony a společně s Útvarem rychlého nasazení (dále jen "URNA"), který je taktéž útvar s celostátní působností a je určen pro zásah proti nebezpečným pachatelům, se podílejí na odhalování kriminality a provádějí zásahy ve vztahu k AS a jiným trestným činům.

Do přímého kontaktu s osobou podezřelou z požití AS se poté nejčastěji dostanou příslušníci Služby pořádkové policie při výkonu služby, kteří jsou v drtivé většině případů jako první u ohlášeného případu. Ti mohou podle zákona po podezřelém vyžadovat identifikaci a pokud podezřelý nespolupracuje, tak může dojít k jeho zpacifikování za použití donucovacích prostředků. Již zmíněný zákon č. 273/2008 Sb. uvádí v paragrafu 10, odst. 5 popis zákroku k podezřelé osobě takto: *„úkon, při němž dochází k přímému vynucování splnění právní povinnosti nebo k přímé ochraně práv za použití síly nebo hrozby jejího použití (dále jen „zákrok“).“* [74]

Dále jsou v tomto zákoně definovány donucovací prostředky a zbraň, k jejichž používání je policista vycvičen a lze je využít při zákroku pro překonání odporu nebo útoku osoby, proti níž policista zakročuje. Mezi donucovací prostředky, které lze účinně použít při zákroku proti pachateli patří:

- *„hmaty, chvaty, údery a kopy;*

- *slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek;*
- *obušek a jiný úderný prostředek;*
- *vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky;*
- *vrhací prostředek, který nemá povahu zbraně podle § 56 odst. 5;*
- *zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla;*
- *vytlačování vozidlem;*
- *vytlačování štítem;*
- *vytlačování koněm;*
- *služební pes;*
- *vodní stříkač;*
- *zásahová výbuška;*
- *úder střelnou zbraní;*
- *hrozba namířenou střelnou zbraní;*
- *varovný výstřel;*
- *pouta;*
- *prostředek k zamezení prostorové orientace.“ [74]*

Tyto prostředky je policista oprávněn použít k ochraně bezpečnosti své osoby, osoby jiné nebo majetku, a také k ochraně veřejného pořádku. V rámci problematiky AS je důležité zmínit, že příslušník PČR není povinen provést zákrok, pokud je osoba prokazatelně pod vlivem léků nebo jiných látek, které snižují způsob jednání s touto osobou. [74]

3.7.2 Celní správa České republiky

Celní správa České republiky (dále jen “CSČR”) je ozbrojený bezpečnostní, který se řídí zákonem č. 17/2012 Sb., zákon o Celní správě České republiky s účinností od 1.1.2013. Tento zákon definuje orgány CSČR, kde nejvyšším

orgánem je Generální ředitelství cel, kterému jsou podřízeny celní úřady, které jsou správními úřady a organizačními složkami státu. Generální ředitelství cel je přímo podřízeno Ministerstvu financí. Hlavním úkolem CSČR je především ochrana ekonomických a bezpečnostních zájmů České republiky, EU a jejích občanů, dále také podpora obchodu a boj proti podvodům. Dále CSČR provádí vyšetřování daňových trestních činů a řeší celní daňové delikty v rámci správního řízení. Do těchto úkolů spadá i problematika obchodování s AS, ke které dochází v zahraničí s úmyslem prodeje na území ČR, a také vývoz těchto látek z ČR do jiných zemí. [75]

Součástí CSČR je několik specializovaných oddělení, kde pro účely této práce je nejdůležitější definovat Protidrogové oddělení. Toto oddělení patří mezi 8 odborů Pátrání. Jedná se o jakýsi ekvivalent NPC SKPV PČR. Koordinačním útvarem tohoto oddělení je Celní protidrogová jednotka, která se zajímá o problematiku OPL podle paragrafu 283 trestního zákoníku a o problematiku AS podle paragrafu 288 trestního zákoníku. Aby se toto oddělení mohlo zajímat o problematiku AS, je nutno, aby byla naplněna podmínka dovozu, průvozu nebo vývozu těchto látek. V ČR se nachází 8 protidrogových oddělení s hlavním oddělením v Brně.

Samozřejmě i příslušníci CSČR se mohou dostat do konfliktu s pachatelem. K účinnému řešení jim slouží využití donucovacích prostředků nebo zbraně, které je celník oprávněn použít v zájmu ochrany bezpečnosti osob, své vlastní osoby a majetku, proti osobě, která tyto osoby a majetek ohrožuje. Výčet donucovacích prostředků je téměř totožný s těmi, které používají příslušníci PČR.

3.7.3 Vězeňská služba České republiky

Vězeňská služba České republiky (dále jen "VSČR") je ozbrojeným bezpečnostním sborem, který se řídí zákonem č. 555/1992 Sb., zákon České národní rady o Vězeňské a justiční stráži České republiky. Hlavními úkoly VSČR je správa a střežení vazební věznice a věznice a nese odpovědnost za dodržování zákonem stanovených podmínek výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody, dále zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva. Tyto a jiné úkoly zajišťuje vězeňská stráž, justiční stráž, správní služba, Akademie Vězeňské služby a pověřené orgány Vězeňské služby. [76]

I příslušník VSČR se může dostat při výkonu služby do kontaktu s osobou, která požila AS. Náležitost služebního zákroku se téměř neliší od zákroku prováděného příslušníkem PČR a neliší se ani ve výčtu donucovacích prostředků.

Příslušník rozhoduje, který z donucovacích prostředků lze využít, aby dosáhl účelu podle zákona. Toto využití se liší podle místa a účelu. Příslušník je povinen dbát, aby použití donucovacího prostředku bylo přiměřené účelu zákroku. [76]

3.7.4 Armáda České republiky

Armáda České republiky (dále jen "AČR") je hlavní součástí komplexu ozbrojených sil, kam dále patří Vojenská kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž. AČR je definována podle zákona č. 219/1999 Sb., zákon o ozbrojených silách České republiky, kde se nachází i základní rozdělení na vojenské útvary a vojenská zařízení. Dále je důležité zmínit zákon č. 221/1999 Sb., zákon o vojácích z povolání, který upravuje vznik, zánik a obsah služebních poměrů vojáků z povolání. [77, 78]

Hlavním úkolem Armády ČR je „připravovat se k obraně státu a bránit ho proti vnějšímu napadení, a také plnit úkoly vyplývající z mezinárodních smluvních závazků o společné obraně proti napadení.“ [77]

Příslušníci Armády ČR mohou využít vojenskou zbraň a zvláštní prostředky při plnění jejich úkolů, jako je výkon pořádkové strážní, eskortní a dozorcí služby. Dále mohou tyto zbraně a prostředky využít v bojové situaci. Vojenskou zbraň a zvláštní prostředky mohou příslušníci Armády ČR využít při plnění svých úkolů i vůči člověku pod vlivem AS, a proto je důležité si je definovat. Podle paragrafu 42 odst. 1 zákona o ozbrojených silách ČR může příslušník Armády ČR použít střelnou zbraň, aby odvrátil přímo hrozící nebo trvající útok vedený proti jeho osobě, nebo útok, který mu bezprostředně hrozí. Dále útok na život nebo zdraví jiné osoby. Zvláštními prostředky ve smyslu zákona o ozbrojených silách ČR jsou myšleny především prostředky, které umožňují plnění úkolů bez využití vojenské výzbroje. Jedná se především o slzotvorné prostředky, obušek, pouta, zásahové výbušky a tak dále. [77]

3.7.5 Obecní policie

Obecní policie (dále jen “OP”) funguje podle zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, který byl v roce 2020 nahrazen zákonem č. 261/2020 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Často se tato složka označuje jako městská policie a zřizuje jí místní samospráva. Jejím hlavním úkolem je hlídat dodržování veřejného pořádku ve své kompetenci a místní působnosti. [79]

Povinností strážníka je provádění zákroků a úkonů k plnění úkolů OP a případný zásah do práv a svobod osob, které překročili míru stanovenou zákonem. Stejně jako příslušník PČR, tak i městský strážník není povinen podle svého zákona provést zákrok k osobě podezřelé z užití léků nebo jiných látek,

které snižují schopnost osoby racionálně jednat, kam spadají i osoby pod vlivem AS. [79] Právě městská policie bývá společně s Policií ČR na místě události jako první, a tak se vystavují většímu riziku prvotního styku s osobou podezřelou z užití AS, ale i jiných OPL.

Stejně, jako v přechozích případech, tak i městská policie využívá podobné donucovací prostředky jako PČR. Tyto prostředky je strážník oprávněn použít v zájmu ochrany bezpečnosti jiné osoby nebo své vlastní. Dále mohou být použity k ochraně majetku nebo k zabránění výtržnosti, rvačce nebo jinému protizákonnému jednání, jímž je vážně narušován veřejný pořádek. Současně má městský strážník možnost použít za určitých podmínek služebního psa a zbraň. Podrobnosti jsou uvedené v zákoně o OP. [79]

4 METODIKA

V této práci jsou využity výzkumné metody, které jsou podrobně popsány v následujících kapitolách.

4.1 Studium dokumentů

V rámci úvodní kapitoly, která popisuje současný stav popisované problematiky, byla provedena rešerše dostupných zdrojů. Informace byly čerpány především z oblasti současných právních předpisů, odborné literatury a vědeckých článků z ČR i zahraničí. Cílem rešerše bylo sumarizovat a komparovat získané poznatky z oblasti ilegálního obchodu s anabolickými steroidy a vymezit jejich reálných rizik pro obyvatele a bezpečnostní složky.

4.2 Polostrukturovaný rozhovor

K získání potřebných dat a informací, které jsou důležité pro zpracování praktické části a následných opatření, byla vybrána, mimo jiné, metoda dotazování formou hloubkových rozhovorů. Tato metoda je jednou z možností kvalitativního výzkumu a díky ní lze dané téma prozkoumat do větších detailů. Taktéž díky osobnímu kontaktu s odborníky lze odhalit podrobnosti a je větší pravděpodobnost porozumět zkoumanému fenoménu v širších souvislostech. Forma hloubkových rozhovorů byla zvolena s ohledem na zpracovávané téma, které se týká z velké části osobních zkušeností respondentů s danou problematikou.

Přesněji se jednalo o polostrukturované rozhovory, pro které byl vytvořen návod, respektive kostra otázek, které se zaměřovaly na 3 základní oblasti, jež byly dále rozvíjeny jednotlivými otázkami.

- Otázky zaměřené na současný stav problematiky AS a porovnání s historickým vývojem;
- otázky spojené s vykonávanou praxí v jednotlivých odvětvích v souvislosti s AS;
- otázky zaměřené na osobní zkušenosti jednotlivých odborníků z praxe se zaměřením na AS.

Jedná se o 5 polostrukturovaných rozhovorů, které byly vedeny s odborníky z jednotlivých odvětví v období ledna a února roku 2022. Jmenovitě se jedná o příslušníka PČR, AČR, CSČR, VSČR a OP. Poté byl přidán dodatečně i šestý rozhovor s učitelem ze střední školy, který svými otázkami navazoval na výsledky předchozích rozhovorů, a tak mohly být upřesněny některé závěry. Rozhovory byly uskutečněny, jak osobně, tak i online prostřednictvím telefonních hovorů a aplikace WhatsApp a byly zaznamenávány prostřednictvím diktafonu na mobilním telefonu a programu OBS studio, který zaznamenává obraz a zvuk počítače.

4.3 Vlastní výzkum

Za účelem doplnění některých informací a získání nového pohledu na danou problematiku byli osloveni někteří návštěvníci fitness center, kteří by mohli užívat AS, a také někteří sportovci, kteří se netají tím, že ke svým sportovním výsledkům dospěli za pomoci AS.

Jednalo se o osobní anonymní rozhovory, kde zúčastněným byly kladeny otázky, které se převážně týkaly současného stavu, který tvoří teoretickou část práce. Šlo o potvrzení nebo vyvrácení některých faktů, které byly popsány v rámci této rozsáhlé kapitoly, kde se jednalo o informace ohledně zdravotního dopadu na jedince a dále o zapojení v různých kriminálních subkulturách, jako jsou skupiny diváckého násilí a extrémistické skupiny. Dále byly otázky

zaměřeny na soukromí dotázaných, kde bylo účelem zjistit motivaci k užívání AS a jejich osobní náhled na problematiku. Jelikož se jedná o velmi osobní a citlivou záležitost, byla zvolena metoda polostrukturovaného rozhovoru.

Rozhovory byly vedeny osobně s osobami ze 2 fitness center v období od února do března roku 2022, kde bylo osloveno celkem 10 osob.

4.4 Rozbor případových studií

Součástí této práce jsou i popisy některých kazuistik, které svým obsahem ucelují náhled na rozebíranou problematiku a přibližují čtenáři informace z praxe. Tato metoda je vědeckým zpravováním případu z praxe a je založena na deskripci. Pro tuto práci byly vybrány některé kazuistiky z ČR i zahraničí, které se zaměřují na 3 základní oblasti.

- První oblast se zaměřuje na deskripci speciálních operací, které vedly k zadržení pachatelů, kteří byli obviněni, mimo jiné, z ilegálního obchodu s AS.
- Druhá oblast se zaměřuje na deskripci případu ze zahraničí, který má extrémistický kontext.
- Třetí oblast se zaměřuje na spojení užívání AS a násilné trestné činnosti.

Případových studií je zpracováno 5 a je v nich popsán celkový průběh trestné činnosti týkající se AS, co pachatele vedlo ke spáchání činu a následně jaký trest byl pachateli přidělen. Informace pro kazuistiky z prostředí ČR byly čerpány z odborných časopisů, které zpracovává jak PČR, tak CSČR, z tiskových zpráv z portálu Policie.cz. Některé podrobnosti jsou po předchozím souhlasu získány od samotných vyšetřovatelů. Informace pro zpracování zahraničních kazuistik byly čerpány z odborných článků a výzkumů, přičemž jejich součástí byl i podrobný popis případů z praxe.

5 VÝSLEDKY

5.1 Výsledky polostrukturovaných rozhovorů

Jedním z prostředků získávání dat v této diplomové práci je využití polostrukturovaných rozhovorů. Tyto rozhovory byly vedeny s odborníky z různých odvětví tak, aby byla co nejlépe prozkoumána řešená problematika. Respondentům byly kladeny otázky, které byly předem připraveny a na základě kterých byly vyhodnoceny některé výsledky výzkumu. Přehled otázek a vyhodnocení odpovědí naleznete níže v této kapitole.

1. Můžete se mi představit? Kolik Vám je let, jaké povolání vykonáváte a jak dlouho?

Cílem těchto otázek bylo získat základní informace o každém respondentovi, který je expertem ve vykonávaném povolání. Respondenti č. 2 a č. 4 jsou odborníky na protidrogovou problematiku ve své působnosti. Respondent č. 1 je zkušeným tělocvikářem v Armádě ČR, respondent č. 3 je speciálním pedagogem ve věznici a respondent č. 5 je zaměstnancem magistrátu města Jihlavy, jako strážník OP. Celý přehled naleznete v tabulce č. 1.

Tabulka 1 – přehled základních informací respondentů

Respondenti	Zaměstnání	Pohlaví	Věk	Délka praxe
Respondent č. 1	AČR	Muž	51	30
Respondent č. 2	PČR	Muž	44	25
Respondent č. 3	VSČR	Muž	62	20
Respondent č. 4	CSČR	Muž	36	10
Respondent č. 5	OP	Muž	55	17

2. Vnímáte problematiku AS jako společensky škodlivý fenomén?

Cílem této otázky bylo hned v úvodu zjistit, jestli dotazovaný respondent pokládá problematiku ilegálního obchodu s AS a jejich zneužívání k páchání trestné činnosti jako škodlivý fenomén.

Všichni respondenti se shodli, že se jedná o společensky škodlivý fenomén. Tato otázka byla velmi důležitá pro volbu následujících otázek. Tři z pěti respondentů dále uvedli, že se jedná o značně problémovou záležitost, která ale nedisponuje svým rozsahem a negativním vlivem na člověka, jako je tomu u drog. Podle nich jsou AS spíše lokálním problémem a autority ho raději přehlíží, protože jsou veškeré zdroje směřovány na boj proti OPL.

3. Je současné povědomí obyvatel o vlivu AS na lidský organismus dostatečné?

Tato otázka měla za cíl zjistit, jaké má vědomosti o AS běžná populace. Dále bylo cílem zjistit v jakých kruzích se tyto informace šíří lépe.

Všichni respondenti uvedli, že povědomí obyvatel o vlivu AS na člověka je minimální. Někteří tento stav poté doplnili slovy „*nedostatečné a politování hodné*“.

Jeden z dotázaných uvedl, že se setkal s lidmi, kteří si mysleli, že doping je povolený, protože se veřejně objevují reklamy na doplňky stravy, jakou jsou proteiny, kreatin, různé stimulační výrobky atd... Dále z této otázky vyplynulo, že obyvatelstvo se o dopingu doslechne pouze z velkých sportovních skandálů například z Olympijských her. Většinou se jedná o sportovce z východní Evropy a Asie, ale samozřejmě nejsou výjimkou i jiné země.

Na druhou stranu mají sportovci podle všech respondentů značnou představu o fungování AS. Speciální skupinou jsou návštěvníci fitness center, kteří mají podle respondentů k užívání nejbližší. Ti mají veliký přehled o této problematice, jelikož se jedná o součást jejich kultury.

4. Jaká věková skupina je nejvíce spojována se zneužíváním anabolických steroidů?

V tabulce č. 2 jsou znázorněny všechny odpovědi. Lze tvrdit, že všichni respondenti uvedli, že se jedná spíše o mladší část obyvatel. Všichni to vysvětlují tím, že užívání AS je spojeno s určitou formou sportu, nejčastěji však s posilováním.

Tabulka 2 – odpovědi respondentů na otázku č. 4

Odpovědi na otázku	Počet odpovědí
18 až 35	4
20 až 45	1

Dále z odpovědí vyplynulo, že je potřebná určitá doba cvičení, než se osoba rozhodne užít tyto látky. Podle některých odpovědí v dnešní době chodí do fitness center již šestnáctiletí, a tak je možné, že může dojít k užívání AS již okolo 18 roku. V tomto období mají někteří návštěvníci posiloven podle respondentů sklony k formám narcisismu, a proto chtějí svůj vzhled podpořit i za cenu, že se jedná o AS. Tento věk je podle dotázaných respondentů obecně vyšší, než je tomu u OPL, protože tam k prvním zkušenostem dochází již okolo čtrnáctého roku života.

5. Je osoba pod vlivem AS výrazně nebezpečná pro své okolí?

Cílem této otázky bylo zjistit, jestli osoba pod vlivem AS je výrazným faktorem, který může ohrožovat své okolí. U dotazovaných převládal názor, že osoba pod vlivem AS může být rizikem pro své okolí. Přesný poměr odpovědí je znázorněn v tabulce č. 3. I přes dvě odpovědi, které se spíše přikláněly k variantě, že tato osoba není významným rizikem pro své okolí, byla tato odpověď doplněna, že určitým rizikem tyto osoby být mohou, ale jedná se spíše o ojedinělé případy, a proto tomu nepřikládají tak vysokou váhu.

Tabulka 3 – odpovědi respondentů na otázku č. 5

Odpovědi na otázku	Počet odpovědí
Ano, osoba je výrazně nebezpečná.	3
Ne, osoba není výrazně nebezpečná.	2

Dále z otázky vyplynulo, že největším rizikem při styku s osobou pod vlivem AS je špatný psychický stav jedince. Podle odpovědí můžou mít jedinci velmi agresivní chování a nestabilní výkyvy nálad, které mohou přerůst do depresí. Takto postižená osoba má vysoké riziko spáchání trestného činu, navíc ve spojení s vyspělou muskulaturou a častými zkušenostmi z bojových sportů.

6. Jak vnímáte současné zákonné normy zabývající se anabolickými steroidy v ČR a v zahraničí?

Tato otázka měla za cíl zjistit současný stav legislativy zabývající se AS z různých bezpečnostních odvětví. Všichni respondenti přiznali, že v ČR je fungující legislativa týkající se AS. Současně potvrdili, že v Evropě i ve světě jsou velké rozdíly mezi státy. Z odpovědí dále vyplynulo, že čtyři z pěti respondentů

přiznali, že by mohlo dojít k upřesnění legislativy zabývající se touto problematikou. Největším problémem se ukázalo velmi náročné propojení pachatelů s trestnou činností. Celý přehled nejčastějších důvodů, proč si respondenti myslí, že jsou současné právní normy nedostatečné naleznete v tabulce č. 4.

Tabulka 4 – nejčastější odpovědi respondentů na otázku č. 6

Nejčastější odpovědi na otázku
Náročné spojení pachatele s trestnou činností.
Obtížné naplnění skutkové podstaty pro dokázání trestné činnosti a navýšení trestu.
Absence mezinárodních úmluv, na základě kterých by mohl být zahájen odposlech.
Nejednotná mezinárodní legislativa.
Částečná neochota státu zajímat se o tuto problematiku.
Neexistuje navýšení trestu na základě množství účinné látky nalezené u podezřelé osoby, jako je tomu u OPL v paragrafu 283.

7. Jak vnímáte současný stav ilegálního obchodu s AS?

Z odpovědí vyplynulo, že všichni respondenti vnímají současný stav ilegálního obchodu s AS jako hrozbu, která se stále rozšiřuje mezi další uživatele, a má tedy vzrůstající tendenci. Podle některých dotázaných to je tím, že není dostatečně rozšířené povědomí o škodlivosti a trestnosti AS, což mezi uživateli vede k nerespektování těchto faktů. V porovnání s okolními státy respondenti uvedli, že i přes přísnější zákonné normy v ČR oproti některým zemím východní Evropy a v Asii, na tomto území dochází k masivnímu obchodu s AS.

Někteří respondenti připomněli revoluční změnu v pohlížení na prodej AS, ke které došlo v roce 2009. Podle slov jednoho z nich „byl pouze postižitelný prodej AS

osobám mladším 18 let, což je k smíchu. V té době byla česká legislativa v tomto ohledu zaostalá. Naštěstí nám pomohli okolní státy, v kterých se prodej AS již několik let řešil a jezdili nás školit v této problematice například z Polska a Rakouska.“

Další pohled na tuto otázku nabídli hned 4 z 5 dotázaných. Ti se shodli, že dnes je na prvním místě řešena problematika drog.

8. Probíhají ve Vašem zaměstnání školení, cvičení nebo modelové situace, které by se věnovaly prevenci zneužívání anabolických steroidů nebo zacházení s osobou pod vlivem těchto látek?

Tato otázka měl za cíl zjistit, v jakých bodech se liší formy školení v různých bezpečnostních složkách a jestli je nějakým způsobem tato příprava řešena. V tabulce č. 5 jsou znázorněny odpovědi jednotlivých respondentů rozdělených podle povolání.

Tabulka 5 – odpovědi respondentů na otázku č. 8

Respondenti	Zaměstnání	Odpovědi
Respondent č. 1	AČR	„V AČR nerozlišujeme, jestli je osoba pod vlivem nějaké látky nebo ne. Podle rizika vyhodnotíme možné hrozby na základě toho jednáme.“
Respondent č. 2	PČR	„PČR má obecný výukový blok, ve kterém se strážníci učí, jak pracovat s osobou pod vlivem. Nerozlišuje se, o jakou látku jde.“
Respondent č. 3	VSČR	„Ke školení touto cestou dochází zřídka a spíše jen místně. V našem zařízení jsem se s tím nesetkal, ale vím, že někteří dozorcí se tímto zabývají.“
Respondent č. 4	CSČR	„Na našem oddělení, ani jinde v CSČR nedochází ke specifické přípravě proti osobě pod vlivem AS. Není to součástí žádné koncepce. Pouze si mezi sebou ústně řekneme, jak se osoba často chová pod různými OPL. Pouze naše zásahová jednotka by mohla takové modelové situace mít.“
Respondent č. 5	OP	„Jako obecní strážníci jsme pravidelně školeni k zacházení s osobou pod vlivem nějaké látky. Není specifikováno, o jaké látky se jedná.“

Z tabulky č. 5 je zřetelné, že nějakým způsobem jsou školeni pouze příslušníci PČR a OP a ojedinele i dozorci ve věznicích, a i zde dochází pouze k obecnému předání informací. Není tedy nijak specifikována problematika AS ani zpracována nějaká dokumentace, metodika, podle které by se dalo postupovat. Dále osoby, které odpověděli, že nějakým způsobem probíhá v jejich zaměstnání forma školení, byli dotázáni další otázkou.

a) Používáte speciální postupy, techniky a prostředky ve Vašem povolání, které využíváte k zajištění osoby podezřelé ze zneužívání anabolických steroidů?

Tato doplňující otázka měla za cíl upřesnit, jestli k zajištění pachatele, který by mohl být pod vlivem AS dochází k užití speciálních postupů nebo prostředků. Přehled odpovědí je znázorněn v tabulce č. 6.

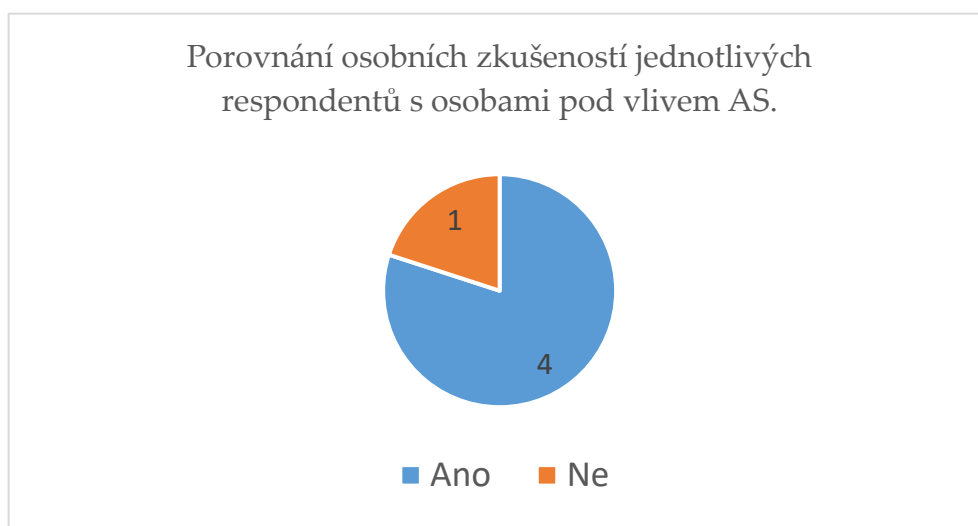
Tabulka 6 – odpovědi respondentů na doplňující podotázku

Zaměstnání	Odpovědi
PČR	<i>„Každý zákrok je jiný a ke každému pachateli přistupujeme individuálně. Pořádkové jednotky PČR mají k dispozici určité prostředky, které lze využít k zákroku. Tyto prostředky se neliší podle toho, jestli podezřelá osoba užívá AS nebo ne.“</i>
VSČR	<i>„Ve věznicích existují asistenti krizové komunikace, kteří se učí, jak pracovat s lidmi s nestandardním chováním, kam lze zařadit i osoby pod vlivem AS. Dozorci jsou taktéž školeni k zákrokům proti osobám, které se vymykají svým chováním. Tito dozorci mají své stále vybavení a postupy, které podle charakteru hrozby mohou využít.“</i>
OP	<i>„Jsme vycvičeni a vyškoleni k užívání různých chvatů a hmatů, které lze doplnit služebními prostředky, jako jsou pouta, obušek a v krajním případě i užití zbraně. V praxi není čas přemýšlet nad tím, jestli je osoba pod vlivem nebo ne. Pokud osoba jeví odpor, tak jsme vyškoleni na to použít větší sílu tak, abychom ochránili svoje zdraví a zdraví pachatele.“</i>

9. Setkal jste se během vykonávané praxe ve vašem zaměstnání s osobou užívající anabolické steroidy?

Na grafu č. 1 je znázorněno rozdělení respondentů podle toho, jestli se během své služební praxe setkali s osobou užívající AS.

Graf 1 – přehled odpovědí respondentů na otázku č. 9

Respondenti, kteří odpověděli kladně na tuto otázku byli poté dotázáni upřesňujícími otázkami, které měly za účel popsat daný incident.

a) V jaké souvislosti jste se s danou osobou setkal?

V tabulce č. 7 jsou interpretovány odpovědi na doplňující otázku.

Tabulka 7 – odpovědi respondentů na doplňující podotázku

Zaměstnání	Odpovědi
PČR	„Během zásahu, při které jsme s kolegy rozkryli rozsáhlou síť s prodejem AS. S osobou jsem se setkal vícekrát.“
VŠČR	„S osobou podezřelou z užívání AS jsem se setkal v krátkém intervalu po příchodu do věznice.“
CSČR	„S takovou osobou jsem se potkal při výslechu, která byla stíhána za nedovolené nakládání s anaboliky.“
OP	„Často se s takovými osobami setkávám během hlídání sportovišť během rizikových sportovních utkání.“

b) Jevil pachatel podezřelé známky chování?

V tabulce č. 8 jsou interpretovány odpovědi na doplňující otázku.

Tabulka 8 – odpovědi respondentů na doplňující podotázku

Zaměstnání	Odpovědi
PČR	<i>„Ne, osoba se chovala klidně. Akce byla přísně utajená a zadržený pachatel si ani neuvědomil, že je zatýkán. Při výslechu spolupracoval.“</i>
VSČR	<i>„Jevil známky agrese. Byl připravený se poprat. Bylo to poznat z jeho zatnutých pěstí, předsunuté brady a zrudnutí v obličeji.“</i>
CSČR	<i>„Když pominu vzhled, tak byl velmi vznětlivý. Byl impulzivní a choval se vyhroceně.“</i>
OP	<i>„Z pravidla se tyto osoby vyznačují větší silou, ale hlavně agresivním chováním. Jsou výrazně podrážděnější a vyhledávají konflikty. Nemají problém napadnout policistu.“</i>

Ve třech ze čtyř případů měl pachatel podezřelé známky chování, které se projevovali nejčastěji agresivními gesty, vznětlivou povahou a konfliktním chováním. V jednom z případů se naopak pachatel choval velmi klidně.

c) Byl pachatel nebezpečný svému okolí nebo kladl významný odpor při zatýkání?

V tabulce č. 9 jsou interpretovány odpovědi na doplňující otázku.

Tabulka 9 – odpovědi respondentů na doplňující podotázku

Zaměstnání	Odpovědi
PČR	<i>„Ne, osoba nekladla odpor. Pachatel si ani nestihl uvědomit, že byl zatčen.“</i>
VŠČR	<i>„Jsme vyškoleni k tomu, abychom zvládali takové situace. Tudiž v mém případě nedošlo k žádnému konfliktu. Pokud by se to ale odehrálo v jiném prostředí s nekompetentní osobou, tak věřím, že by osoby mohla být hrozbou pro své okolí.“</i>
CSČR	<i>„Možná byl trochu podrážděný, ale to zatýkaný člověk bývá. Z bezpečnostních důvodů jsme počkali den s výsledkem, abychom dali čas na uklidnění podezřelého, ale to je běžné.“</i>
OP	<i>„Jedná se nejčastěji o sportovní nadšence a chuligány, kteří navštěvují takové akce za účelem se poprat a udělat nepořádek. Z této podstaty je téměř pravidlem, že takové osoby jsou velmi nebezpečné. Nemyslím si ale, že se jedná o vliv AS. Jsou nebezpeční již ze své podstaty. AS jim pouze dodávají odvahu a sílu.“</i>

Dva respondenti potvrdili, že pachatelé byli významnou hrozbou pro své okolí. V případě respondenta z OP je tento fakt nejvíce zřetelný. V dalších dvou případech nejevil pachatel zvláštnější známky chování při zatýkání.

10. Jaký je podle Vás největší problém týkající se AS?

Všichni respondenti shodně uvedli, že největším problémem je nízká informovanost obyvatel o rizicích a dopadech na lidský organismus. Přehled nejčastějších odpovědí naleznete v tabulce č. 10.

Tabulka 10 – nejčastější odpovědi respondentů na otázku č. 10

Nejčastější odpovědi na otázku
Nevědomost obyvatel o negativním vlivu těchto látek na psychiku člověka a na jeho organismus.
Dopad na zdraví uživatele.
O této se problematice se téměř nemluví v negativech. Často jsou prezentovány výsledky – svalnatá postava. Na rizika se moc nehledí.
Snadná dostupnost těchto látek.
Z ilegálního obchodu není odváděna daň státu, tudíž to má zásadní dopad na společnost ve finanční rovině.

11. Jaká preventivní opatření by mohla pomoci v problematice ilegálního obchodu s AS a při zneužívání těchto látek k osobním účelům?

Cílem této otázky bylo zjistit, jaké je podle respondentů nejefektivnější opatření, které by mohlo pomoci v boji proti ilegálnímu obchodu a obecně šíření těchto látek mezi sportovci a obyvateli. Všichni respondenti se shodli, že je potřeba tento problém medializovat. Každý z nich poté navrhoval jiné formy medializace, jak je znázorněno v tabulce č. 11.

Tabulka 11 – nejčastější odpovědi respondentů na otázku č. 11

Nejčastější odpovědi na otázku
Více medializovat problematiku. Ukázat obyvatelstvu negativní vliv na organismus.
Mluvit o AS jako o společenském problému. Dále zapojit ministerstvo zdravotnictví a ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které by zvýšily povědomí o problematice.
Zapojení neziskových organizací a zvýšení zájmu sportovních klubů tento problém řešit. V mnoha klubech je to tolerované, a to se musí změnit.
Ukázat stinnou stránku. Měl by o tom mluvit někdo z vlastní zkušenosti, jak ho to změnilo a zničilo.
Pokusit se o tom mluvit u mládeže v rámci školní docházky. Například v hodinách občanské výchovy, biologie nebo tělesné výchovy.

5.1.1 Doplnkový rozhovor s pedagogem

Jelikož z těchto rozhovorů často vyplývalo, že nejrizikovější skupinou jsou mladí sportovci, kteří rádi navštěvují posilovny, byl proveden doplnkový rozhovor s učitelem ze střední školy, který učí přes 20 let matematiku, výpočetní techniku a tělocvik. Dále je bývalým držitelem nejvyšší trenérské licence a sám se aktivně věnuje posilování přes 30 let. Svými odpověďmi doplnil některé neúplné informace nebo spekulace. Nejdůležitější informace z rozhovoru jsou znázorněny níže.

Z doplňujícího rozhovoru vyplynulo, že respondent souhlasí s faktem, že uživatelé AS jsou především lidé mezi 20 a 35 lety. Poté doplnil, že mezi 20 a 25 lety se jedná o jedince, kteří spíše experimentují a lidé starší jsou již zkušenějšími uživateli, kteří si častěji uvědomují rizika.

V další části rozhovoru respondent přiznal, že ve školství se žádným způsobem neřeší prevence zneužívání AS, ale i drog a alkoholu. Podle jeho slov se spoléhá na fakt, že všichni ví, že se jedná o škodlivé látky. Dále respondent přiznal, že se žádným způsobem neprovádí školení nebo jiná informativní činnost pedagogů, která by je seznámila s problematikou AS u dospívajících. Z doplňujícího rozhovoru vyplynulo, že respondent souhlasí s faktem, že uživatelé AS jsou především lidé mezi 20 a 35 lety. Poté doplnil, že mezi 20 a 25 lety se jedná o jedince, kteří spíše experimentují a lidé starší jsou již zkušenějšími uživateli, kteří si častěji uvědomují rizika.

V další části rozhovoru respondent přiznal, že ve školství se žádným způsobem neřeší prevence zneužívání AS, ale i drog a alkoholu. Podle jeho slov se spoléhá na fakt, že všichni ví, že se jedná o škodlivé látky. Dále respondent přiznal, že se žádným způsobem neprovádí školení nebo jiná informativní činnost pedagogů, která by je seznámila s problematikou AS u dospívajících ani mladistvých. Existují pouze určité informace, jak postupovat v případě užívání drog a alkoholu ve škole. V případě užívání AS by se podle postupovalo podle těchto informací.

I sám respondent se setkal osobně s několika studenty, kteří jeví známky užívání AS, ale nikdy to nebylo prokázáno, protože k tomu nebyl důvod. K trestnému činu nedocházelo a užívání je podle jeho slov jejich osobní záležitost.

Na závěr respondent přiznal, že největší dopad AS podle jeho úsudku je na organismus člověka. Hůře potom u mladého člověka, který nemá plně

ukončenou pubertu. Jakou jedinou prevencí, proti užívání těchto látek respondent popsal masivní propagaci negativních účinků na jednotlivých školách. Podle jeho slov by bylo nutné zdůraznit, že prodej a výroba je trestný čin, a poté by měly být v hodinách biologie a občanské výchovy ukázány odstrašující příklady z praxe, co tyto látky udělají s lidským tělem. Dále by se měl stát zaměřit na prevenci ve sportovních klubech, kde k tomuto tématu přihlížejí podle jeho slov „spíše s úsměvem“.

5.2 Výsledky vlastního výzkumu

Během rozhovorů byly kladeny následující otázky za účelem vytvoření uceleného pohledu na danou problematiku.

1. Máte osobní zkušenost s užíváním AS?

Všichni respondenti potvrdili, že v současné době jsou uživateli AS.

2. Můžete se mi představit?

Cílem této otázky bylo zjistit některé základní informace, s kterými by se poté dalo dále pracovat a popřípadě je využít k dalšímu výzkumu.

Tabulka 12 – přehled základních informací respondentů

Respondenti	Sport	Pohlaví	Věk	Délka užívání AS (v letech)
Respondent č. 1	Rekreačně	Muž	27	4
Respondent č. 2	Rekreačně	Muž	31	3
Respondent č. 3	Rekreačně	Muž	25	0,5
Respondent č. 4	Rekreačně	Muž	22	1
Respondent č. 5	Rekreačně	Muž	55	9
Respondent č. 6	Rekreačně	Muž	36	4
Respondent č. 7	Závodně	Žena	24	2
Respondent č. 8	Závodně	Muž	25	4
Respondent č. 9	Závodně	Muž	26	3
Respondent č. 10	Profesionálně	Muž	32	5

V tabulce č. 12 je znázorněno, že všichni respondenti aktivně sportují, přičemž 6 z nich rekreačně, 3 závodně a 1 profesionálně. Všichni oslovení se věnují estetickým sportům, kam řadíme například kategorie kulturistiky, men's physique a u žen bikini fitness.

3. Jste si vědom negativních účinků AS na lidský organismus?

Tato otázka měla za cíl zjistit, jestli jsou samotní uživatelé obeznámeni s riziky užívání AS a jestli se pokouší snížit riziko vzniku určitých nemocí, které při dlouhodobém užívání hrozí.

Tabulka 13 – odpovědi respondentů na otázku č. 3

Odpovědi na otázku	Počet odpovědí
Ano, jsme si vědom rizik.	8
Ne, nejsem si vědom rizik.	2

V tabulce je č. 13 je znázorněn poměr odpovědí na položenou otázku. Dva respondenti uvedli, že se blíže nezajímali o rizika spojená s užíváním AS. Jako důvod uvedli, že jim jsou látky předávány od jejich kamarádů a známých a oni sami žádná rizika nezaznamenali a z jejich pohledu ani žádná rizika neexistují. Jednalo se o respondenty č. 3 a č. 4. Dokonce respondent č. 3 komentoval tuto navazující otázku slovy: „Jediným vedlejším účinkem užívání AS jsou nadlidské schopnosti a růst svalové hmoty.“

Zbýlých 8 respondentů dále prozradilo, že pravidelně chodí na krevní kontroly a konzultují svůj stav s lékařem nebo se svými zkušenějšími přáteli.

4. Jaká je Vaše motivace k užívání AS?

Tato otázka měla za cíl zjistit, z jakého důvodu se dotázaní rozhodli zkusit AS a co je motivuje k jejich dlouhodobému užívání.

Tabulka 14 – nejčastější odpovědi respondentů na otázku č. 4

Nejčastější odpovědi na otázku
Kvůli lepšímu vzhledu.
Kvůli lepším výsledkům při cvičení a na závodech.
Získání osobní zkušenosti.
Bez AS by nebylo možno se dále zlepšovat.

V tabulce č. 4 je znázorněn přehled nejčastějších odpovědí. Všichni respondenti odpověděli, že užívají AS, aby si zlepšili svůj vzhled, kde ve všech případech tím bylo myšleno nabrat více svalové hmoty, které naturálně nelze dosáhnout. Dále všichni dotázaní odpověděli, že jim AS pomáhají k lepším výsledkům v posilovně. Podle jejich slov dokážou trénovat častěji s větší intenzitou a na tréninku se cítí mnohem lépe.

5. Pociťujete negativní fyzické a psychické účinky spojené s užíváním AS?

Cílem této otázky bylo zjistit, jestli uživatelé pozorují na sobě některé negativní změny a pokud ano, tak jakým způsobem tyto problémy řeší.

Tabulka 15 – odpovědi respondentů na otázku č. 5

Odpovědi na otázku	Počet odpovědí
Ano, pociťuji jak psychické, tak fyzické změny.	3
Pociťuji pouze fyzické změny.	3
Pociťuji pouze psychické změny.	0
Ne, nepociťuji žádné negativní změny.	4

V tabulce č. 15 je jsou vidět počty odpovědí, které se téměř vůbec neslučují. Tři dotázaní potvrdili, že na sobě oni sami, ale i jejich okolí, vnímá určité změny. V první řadě přiznali doložitelné změny, které se týkaly zhoršení krevních testů, kde šlo hlavně o zvýšený tlak a horší poměr cholesterolu. Respondent č. 5 nastínil i závažnější nemoci, které mu byly diagnostikovány, ale nechtěl o nich mluvit. Tito lidé také zmínili, že si uvědomují, že mají více nestabilní povahu, než tomu bylo dříve. Jeden respondent uvedl toto: „moji přátelé mi říkají, že poslední dobou reaguji velmi podrážděně a nejsem schopný normálního rozhovoru, aniž bych nezapomněl použít vulgární slova“.

Další tři respondenti si jsou vědomi pouze fyzických změn na základě krevních testů, které se jim taktéž po dobu užívání AS zhoršily. Zbylí 4 respondenti nepociťují žádné negativní dopady jak na tělo, tak na organismus, a to i přes fakt, že dva z nich jsou pravidelnými návštěvníky center na rozbor krve a AS používají déle jak 2 roky.

6. Jste součástí některé skupiny nebo organizace, které by se mohly řadit mezi extrémistické?

Tato otázka měla za cíl potvrdit, že někteří uživatelé AS jsou zároveň i součástí sportovních fanklubů nebo jiných extrémistických hnutí, v kterých se objevují formy násilí a jsou zaznamenány útoky osob pod vlivem AS.

V tabulce č. 16 jsou znázorněny výsledky této otázky. Zajímavé je, že z počátku pouze jeden respondent přiznal účast ve sportovním fanklubu, který je známý svým fanouškovským zázemím a velmi vyhraněnými názory na jiné sportovní kluby. Po vysvětlení otázky další dva respondenti přiznali, že jsou součástí fanouškovských hnutí, během kterých se dostávají často do konfliktů s jinými fanoušky a policisty.

Tabulka 16 – odpovědi respondentů na otázku č. 6

Odpovědi na otázku	Počet odpovědí
Ano, jsme součástí takové skupiny.	3
Ne, nejsem členem takové skupiny.	7

Dva respondenti, kteří potvrdili že jsou součástí fanouškovských základen a tzv. tvrdého jádra sportovního klubu dále přiznali, že se věnují bojovým sportům, kterými doplňují své návštěvy posiloven.

7. Doporučil byste AS osobě ve svém blízkém okolí? Pokud ano, tak proč?

Cílem této otázky bylo poznat hlubší vztah respondenta k AS. Dále šlo o jinou cestu, jak se pokusit zjistit, jestli dotazovaní respondenti jsou pouze konzumenti, nebo s těmito látkami nakládají i jinak.

V tabulce č 17 je znázorněn přehled odpovědí. Dva respondenti by doporučili tyto látky svým blízkým. Jedná se o stejné respondenty, kteří v otázce č. 3 uvedli, že si neuvědomují negativní účinky na lidský organismus.

Tabulka 17 – odpovědi respondentů na otázku č. 7

Odpovědi na otázku	Počet odpovědí
Ano, doporučil bych AS.	2
Ne, nedoporučil bych AS.	6
Nevím.	2

Šest respondentů odpovědělo, že by určitě nikomu užívání AS nedoporučili. Obecně tedy lze říct, že převládá názor, že by AS nedoporučili blízkým osobám.

U prvního rozhovoru byla u respondenta položena otázka, jakým způsobem si obstarává AS a jestli je prodává i dále. Respondent s úsměvem odpověděl: „na tohle určitě odpovídat nebudu a divil bych se, kdyby někdo odpověděl“. Z tohoto důvodu byla otázka nahrazena.

5.3 Výsledky případových studií

5.3.1 Kazuistika č. 1 – Operace DOBÍRKA

Rok 2014 byl obzvlášť štědrý, co se týče ilegálního obchodu s AS a s jinými OPL. Na konci tohoto roku příslušníci NPC SKPV PČR úspěšně uzavřeli případ, jehož vyvrcholením byla operace s krycím názvem DOBÍRKA. Jednalo se o téměř roční vyšetřování, které odhalilo rozsáhlý organizovaný obchod s AS a jinými produkty podle nařízení vlády č. 454/2009 Sb. na obrázku jsou vidět některé látky, které byly zajištěny během domovní prohlídky. Jednalo se o velké množství zakázaných preparátů, mezi které patřilo zhruba 20 000 tablet k orálnímu užití, dále přes 500 ampulí o objemu 1 ml a zhruba 100 ampulí o objemu 2–10 ml. [13]

Obrázek 4 – nalezené AS při domovní prohlídce – operace DOBÍRKA [80]

Hlavními pachateli byli muži, kteří jezdili pravidelně nakupovat osobním automobilem tyto látky do Slovenské republiky. Tuto zemi si pachatelé vybrali, protože v té době nebyla v této zemi úprava trestního zákona č. 300/2005 z. z.

trestný zákon, která proběhla až o rok později. Preparáty poté převezli do Česka a dále je zde pomocí ilegální sítě distribuovali. Největší poptávku pachatelé našli na diskusích fórech na internetu, které řešily téma zdravé výživy a kulturistiky. Poté zakázané látky posílali zájemcům skrze zásilky s dobírkou, které pachatelé odesílali na základě objednávky z diskusních fór. Zákazníky byli hlavně návštěvníci fitness center a nadšenci do kulturistiky. Tímto způsobem byly prodány AS a jiné látky stovkám zákazníků. [13]

Na této akci se podílely složky NPC SKPV PČR, státní zastupitelství v Havlíčkově Brodě, specializované policejní útvary a jednotky Policie Slovenské republiky. K samotnému zásahu byly využity příslušníci URNA a krajské zásahové jednotky z Královehradeckého kraje a z Vysočiny. [13]

Pachatelé jsou stíháni pro spáchání trestného činu výroby a jiného nakládání s látkami s hormonálním účinkem podle paragrafu 288 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. b), trestního zákoníku. Jedná se tedy přesně o spáchání trestného činu v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, kde pachatelům hrozí trest v délce trvání až 8 let. [13]

5.3.2 Kazuistika č. 2 – Operace ROID

Jedna z největších akcí týkající se AS byla uzavřena příslušníky NPC SKPV PČR v polovině září roku 2012. Jednalo se o první operaci takového rozsahu v té době, která se zaměřovala na distributory AS. Díky množství nalezených látek a počtu zemí, kde došlo k jejich distribuci byla tato akce velmi náročná na koordinaci. [46]

Po dvouletém prověřování trestné činnosti bylo obviněno 8 pachatelů ze spáchání trestného činu Výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem. Během svého působení dokázala organizovaná skupina obchodovat ve

více zemích, a to například ve Španělsku, Ukrajině nebo Kypru. Během sledovaného období bylo zjištěno, že pachatelé přijali finanční obnosy na své účty ve výši téměř 180 000 eur a 1 000 000 Kč. [46]

Obrázek 5 – zabavené AS při domovní prohlídce – operace ROID [81]

Pachatelé nejčastěji nakupovali zakázané látky na thajském černém trhu, odkud si je následně nechávali posílat na území České republiky. Časté také bylo zasílání těchto zásilek na území Ukrajiny, kde se poté tyto balíky se zakázanými látkami přebalily do jiných obalů s novými etiketami, díky kterým vypadaly jako legální doplňky stravy a léky. Poté byly taktéž převezeny do České republiky, kde byly následně znovu velmi důkladně přebaleny a pomocí kurýrních služeb rozesílány zákazníkům, kteří si mohli tyto produkty objednat na internetu. Takto docházelo k rozesílání zásilek do celé Evropy. [46]

Hlavní představitelé této skupiny spáchali závažný trestný čin podle paragrafu 288 odst. 1, odst. 3 písm. b), odst. 4 písm. c) trestního zákoníku a současně se dopustili zločinu podvodu, za což jim v případě odsouzení hrozí trest odnětí svobody v délce trvání až 12 let. Ostatní členové skupiny budou

souzení podle paragrafu 24 odst. 1, písm. c) trestního zákoníku pro účastenství formou pomoci na spáchání zvláště závažného činu výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem, za které jim taktéž hrozí při prokázání viny odnětí svobody taktéž ve výši 12 let. [46]

5.3.3 Kazuistika č. 3 – Anabolické steroidy a extrémismus

Dnes již 59letý Američan spáchal trestný čin spojovaný s extrémismem. Jako dítě byl pachatel na svůj věk malý, občas koktal a často byl šikanován. V 11 letech byl pravidelně rok sexuálně zneužíván členem pedagogického sboru na internátní škole. Na střední škole mu konečně stouplо sebevědomí, jako úspěšnému fotbalistovi a v 15 letech poprvé použil AS. Když mu bylo 20 let, kamarádi ze sportovního prostředí ho uvedli do odvětví mužských striptérů a exotických tanečníků a v tomto oboru byl finančně úspěšný. Během následujících 15 let cestoval po celé zemi. Pokračoval ve sportování a cvičení a dále používal AS k udržení dobré fyzické kondice a úspěchu ve svém pracovním životě. Ve svých 40 letech se na klubové scéně stal méně úspěšným a čelil rostoucím finančním potížím. [60]

Ve věku 56 let si pachatel zajistil práci jako vyhazovač v jednom z lepších podniků. Při užívání vysokých dávek AS uvedl, že se cítil „nepřemožitelný“ a dále uvedl, že „*nic mu nemůže ublížit a nemusí se nikomu klanět*“. Objevovala se u něho také výrazná podrážděnost. Jako silný zastánce prezidenta Trumpa ho rozzuřilo to, co vnímal jako levicovou zaujatost médií. Svou dodávku oblepil Trumpovými nálepkami a plakáty a byl stále více posedlý levicovým extrémismem. Rozhodl se nakoupit pyrotechniku, vytvořit nefunkční zařízení, které vypadalo jako trubkové bomby, a poslal je poštou mnoha významným veřejným osobnostem, včetně Baracka Obamy, Hillary Clintonové, George Sorose a Roberta De Nira. Uvedl, že ho nikdy nenapadlo, že by tyto činy mohly mít vážné následky, protože se cítil díky AS nepřemožitelný. Dokonce svému prodejci AS poslal

vychloubačný text s odkazem na článek New York Times týkající se balíku zasláného do domu George Sorose. [60, 82]

Obrázek 6 - výbušné zařízení zasláné kandidátovi na prezidenta [82]

Tento případ se rychle dostal do celostátních zpráv a pachateli došlo, že spáchal trestný čin. Pachatel byl rychle zadržen a uvězněn. S náhlým přerušením AS jeho pocity neporazitelnosti zmizely a nevěřícně se ohlížel na to, co udělal. Přestože měl v minulosti za sebou několik drobných zločinů (např. krádeže v obchodech), nikdy nespáchal zločin, byť jen vzdáleně srovnatelný s rozesláním výbušného zařízení (i když nefunkčního). Ve zprávě a následném svědectví se vyšetřovatel vyjádřil, že pachatel by nespáchal trestný čin, kdyby v té době nepožíval vysoké dávky AS. Přestože vláda požadovala doživotí, pachatel dostal trest odnětí svobody v délce 20 let, což jeho právní tým posoudil, jako relativně mírný výsledek, který částečně vyplynul ze zvážení polehčující okolnosti spojené s AS. [60, 82]

5.3.4 Kazuistika č. 4 – Vražda přítelkyně

Dvaatřicetiletý muž z Ameriky se přišel přiznat na policejní stanici pár minut po spáchání trestného činu. Dopustil se vraždy své přítelkyně, kterou podle

záznamu pobodal kuchyňským nožem. Tomuto činu předcházela hádka, kde na konci podle výpovědi popadl nůž, kterým potom své přítelkyni způsobil smrtelná zranění na krku a další řezná a bodná zranění na obličeji, zádech a rukách. [62]

Do této doby nebyly o pachateli žádné záznamy o spáchaném přestupku, či trestném činu. Během vyšetřování se z výpovědi svědků a příbuzných zjistilo, že pachatel jevil známky agrese a násilí již delší dobu. Pachatel přiznal, že chodil pravidelně cvičit a své výsledky podporoval užíváním AS. Dále vypověděl, že k poslednímu užití došlo 90 minut před útokem. [62]

Během domovní prohlídky byly nalezeny látky, jako trenbolon, metandienon a testosteron. Současně byla provedena analýza vlasů a krve na přítomnost anabolických látek, která jejich přítomnost v těle, což potvrdilo pachatelovu výpověď. S ohledem na tyto výsledky a současné známé účinky dlouhodobě používaných anabolických steroidů, které se však zdají být u jednotlivců různé, tento případ naznačuje souvislost mezi nesprávným užíváním anabolických steroidů a podrážděností a agresí, která může vést až k vraždě. [62]

5.3.5 Kazuistika č. 5 – Dvojnásobná vražda manželského páru

Nyní 50letý pachatel, byl začínající mladý sportovec na střední škole s velmi úspěšným fotbalovým stipendiem, když poprvé zkusil AS. Na forenzním psychiatrickém pohovoru uvedl, že jeho nejzávažnějším zločinem před použitím AS byla krádež balíčku žvýkaček z večerky. V minulosti neuvedl žádnou psychiatrickou poruchu ani žádné násilné nebo neobvykle agresivní chování. Ve skutečnosti uvedl, že se záměrně vyhýbá styku s jinými teenagery, o kterých je známo, že mají problémové chování. [60]

Když mu bylo 15 let, starší fotbalisté z místního gymnázia seznámili pachatele s AS a s těmito látkami během několika měsíců nabral 20 kilo svalů, což je pro lidské tělo nepřirozené. Během užívání AS si všiml zvýšeného sebevědomí. Aby získal peníze, rozhodl se vloupat do zdánlivě neobydleného domu a ukrást cennosti. Uvedl, že během užívání AS měl pocit, že mu nikdo nemůže ublížit, a že ho nikdy ani nenapadlo, že by to mělo nějaké následky. Pachatel vypáčil loveckým nožem okno, začal prohledávat dům a byl šokován, když se náhle objevil majitel, který se mu postavil do cesty a pokusil se ho zadržet. Majitele devětkrát bodl loveckým nožem a zakončil podříznutím hrdla. Poté uslyšel v sousední místnosti manželku majitele, jak se pokouší zavolat policii. Vběhl do jejího pokoje, vytrhl jí telefon z ruky a několikrát ji bodl. Opět skončil podříznutím hrdla. Poté odešel z domu s kreditní kartou majitele a o den nebo dva později začal kartu používat k nákupům. Uvedl, že ho v té době nikdy nenapadlo, že bude zatčen, protože byl „nepřemožitelný“. [60]

Pachatel byl rychle zadržen a odsouzen na doživotí. Jakmile byl uvězněn a již nebyl vystaven AS, okamžitě se vrátil ke své původní vlídné osobnosti a pokračoval ve vystavování vězeňských záznamů, které zahrnovaly četná uznání a ocenění za činnosti, které tam vykonával. Během jeho pobytu ve vězení neměl ani jeden kázeňský trest ze strany vězeňských úřadů. Pachatel uvedl, že cítil hlubokou lítost nad svými činy a nemohl pochopit, jak mohl spáchat takový zločin. [60, 83]

Při projednání v roce 2019 mnoho svědků, včetně dětí jedné z obětí, a taktéž vyšetřovatelů došlo k závěru, že k trestnému činu by nedošlo, kdyby pachatel nepožil AS. Soudce rozhodl, že doživotní trest pro pachatele bez možnosti podmíněčného propuštění byl zrušen, čímž byl způsobilý k podmíněčnému propuštění. V červnu 2020 byl pachatel podmíněčně propuštěn a mohl opustit věznici. [60, 83]

5.4 Vyhodnocení hypotéz

Na základě získaných informací z hloubkových rozhovorů, vlastního výzkumu a deskripce případových studií mohly být potvrzeny nebo vyvráceny hypotézy, které jsou stanoveny v úvodu této diplomové práce.

Hypotéza č. 1: V České republice dochází ve velké míře k ilegálnímu obchodu s anabolickými steroidy.

V kapitole č. 5.1 z odpovědí na otázku č. 7 jasně vyplývá, že v ČR dochází k masivnímu šíření AS, které má vzrůstající tendenci. Dále v kapitole č. 5.3.1 a 5.3.2 jsou popsány případové studie z praxe, které dokazují přítomnost mezinárodního obchodu s anaboliky na našem území. **Hypotéza č. 1 je POTVRZENA.**

Hypotéza č. 2: Česká republika nemá účinné legislativní nástroje, které lze využít k dopadení pachatele, který se dopouští trestného činu obchodování nebo jiného nakládání s anabolickými steroidy.

V kapitole 3.4.2 je popsáno, že v roce 2009 proběhla novelizace zákona 40/2009 Sb., trestní zákoník, kde nově v paragrafu 288 byly definovány podmínky k naplnění skutkové podstaty podle míry provinění. Dále v kapitole 5.1 u otázky č. 6 respondenti uvedli, že ČR disponuje fungující legislativou týkající se této problematiky **Hypotéza č. 2 je ZAMÍTNUTA.**

Současně ale respondenti uvedli, že by měly být podniknuty kroky k upřesnění a doplnění české legislativy a dále by měla být větší iniciativa ostatních států sjednotit mezinárodní legislativu zabývající se AS. (více v kapitole č. 6.4.1).

Hypotéza č. 3: Nejvíce rizikovou skupinou uživatelů anabolických steroidů jsou osoby ve věku mezi 18 a 30 lety.

Z dat, které jsou znázorněny v tabulce č. 2 je zřejmé, že nejčastějšími uživateli AS jsou osoby mezi 18 a 35 lety, protože AS jsou úzce spjaty s cvičením v posilovně, kterému se spíše věnují mladí lidé. Dále se respondenti shodli, že nejrizikovější skupinou, která je nejvíce ohrožená negativním vlivem na lidský organismus jsou mladiství, u kterých dochází k hormonálním změnám, které mohou být vlivem AS negativně ovlivněny. **Hypotéza č. 3 je POTVRZENA.**

Hypotéza č. 4: Bezpečnostní složky jsou odborně poučeny a vycvičeny, jak zacházet s osobou pod vlivem anabolických steroidů.

Z výpovědí respondentů v kapitole č. 5.1 z otázky č. 8 a z doplňující podotázky je zřejmé, že nedochází ke speciálním cvičením nebo využití postupů k osobě užívající výlučně AS. Příslušníci složek se zaměřují na zacházení s osobou pod vlivem drog a alkoholu nebo na osobou jevící zvláštní známky chování, kam by mohla spadat i problematika AS, ale pouze obecně. **Hypotéza č. 4 je ZAMÍTNUTA.**

Hypotéza č. 5: Osoba pod vlivem anabolických steroidů je nebezpečná pro společnost.

Z výpovědí respondentů v kapitole č. 5.1 z otázky č. 5 je zřejmé, že někteří dotázaní považují osobu pod vlivem AS za hrozbu pro společnost. Tento výsledek je zaznamenán v tabulce č. 3. Dále se v odpovědích na otázky č. 8 a č. 9 taktéž prokazuje, že jedinci pod vlivem AS jeví častější známky agrese, což je jeden z rizikových faktorů pro vznik konfliktu a následně i trestné činnosti. V neposlední řadě to potvrzují i dvě případové studie z kapitol č. 5.3.4 a č. 5.3.5, které jasně dokazují, že i osoby, které nemají trestnou minulost a násilnou

povahu se mohou stát pachatelem násilného trestného činu. **Hypotéza č. 5 je POTVRZENA.**

6 DISKUZE

V této kapitole jsou shrnuty získané výsledky z kapitoly č. 5, které jsou následně okomentovány a s ohledem na závěry jiných prací z této problematiky porovnávány. Tato kapitola je účelně rozdělena do více podkapitol, kde první část se věnuje komentování výsledků z oblasti ilegálního obchodu s AS. Dále kapitola č. 6.2 se věnuje komentování výsledků z oblasti užívání AS a rizik spojených s bezpečnostní praxí a třetí kapitola problematice užívání AS mezi mladistvými. Následně jsou v kapitole č. 6.4 interpretována doporučení respondentů, tak i samotného autora, která by měla snížit riziko šíření AS, zvýšit bezpečí příslušníků bezpečnostních sborů a obyvatelstvu a předat potřebné informace veřejnosti.

6.1 Ilegální obchod s anabolickými steroidy

Z výzkumu provedeného v kapitole č. 5 je zřejmé, že na území ČR dochází k rozsáhlému prodeji AS a k následné distribuci do dalších zemí. Všichni dotázaní se shodli, že se jedná o škodlivý fenomén, který má rostoucí tendenci a bylo by zapotřebí tuto situaci řešit. K tomu slouží právní a zákonné normy, které se jeví jako dostatečné, ale podle respondentů by mohly být novelizovány, aby mohlo být protizákonné jednání lépe prokázáno. Více o této problematice v kapitole č. 6.4.1.

Anabolické steroidy mají velkou základnu ve východní Evropě a v Asii, kde dochází k výrobě prekurzorů, které se poté dováží do zbytku světa. Jeden z respondentů potvrdil, že ČR nedisponuje rozsáhlou výrobní sítí, ale téměř všechny AS jsou dováženy právě z těchto zemí. Tyto látky jsou poté buď prodány uživatelům z ČR, nebo dále distribuovány do zahraničí. Nejčastěji do Francie a Spojených států amerických a Německa.

Migasová (2021) ve své práci popisuje jako jeden z hlavních problémů prodeje a dostupnosti AS běžnou populaci. Z její práce vyplývá, že je příliš jednoduché takové látky sehnat. Dále v práci přiznává, že je problematika AS nezpracované téma, které je potřeba dále prozkoumávat a věnovat se mu. [86] S tímto bodem souhlasí i všichni dotázaní respondenti z bezpečnostních sborů.

V roce 2020 byl pokus o této problematice udělat dokumentární seriál na internetové televizi Seznam, kde se v 5 epizodách moderovaných Rudolfem Šindelářem snaží tyto videa přiblížit fungování "Steroidové mafie" na území ČR. V těchto snímcích jsou zachyceny zajímavé informace z prostředí uživatelů AS i samotných distributorů. Bohužel se z mého pohledu jedná z části o nepovedené spojení trestné činnosti a AS. Důvodů je hned několik. Přesto, že dokumentární snímek využívá změny hlasů a rozostření tváří jednotlivých účastníků dokumentu, kteří se podle výpovědi dopouští trestné činnosti prodeje a dovozu AS, jsou tyto osoby po bližší prozkoumání poměrně snadno identifikovány na základě nezaměnitelných způsobů vyjadřování a okolního prostředí, v kterém jsou tyto osoby zachyceny. Například v jedné části je popisováno, jak jsou AS nejčastěji skladovány, kde je současně záběr na kuchyň a lednici jednoho z účastníků dokumentu. Osobám, pohybujícím se v online prostředí české fitness komunity musí být jasné, o jakou osobu se jedná, protože totožné prostory ukazuje osoba i ve svých videích na svém youtubovém kanále. Tento fakt nemění nic na tom, že mnoho informací je v těchto epizodách zajímavých a autentických a pro mnoho osob to může posloužit, jako zajímavý vhled do anabolické problematiky na území ČR.

Bohužel je celková problematika AS upozaděna ilegálním obchodem s OPL a jedy, které jsou stále rozšířenější problematikou.

6.2 Vliv anabolických steroidů na bezpečnostní praxi

Podle provedeného výzkumu lze říct, že AS mají negativní vliv na organismus. Tento závěr není nijak překvapující, ale důležité je zmínit, že AS mají negativní dopad jak na fyzické zdraví, tak na zdraví psychické. Nejčastějšími psychickými projevy dlouhodobého užívání jsou náznaky zvýšené agrese, násilné chování a výkyvy nálad. Podle studií provedených v roce 2011 a 2017 je zřejmé, že AS trvale mění strukturu a funkci mozku a způsobující změny související s duševním zdravím a kognitivními deficity [84, 85]. Tyto projevy jsou podle těchto studií často spojovány s trestnou činností.

Bohužel o této oblasti je stále málo vědeckých informací, protože AS jsou poměrně novou oblastí, na kterou dosud neproběhlo tolik výzkumů, jako například u drog. Současně se stále vyvíjí nové AS, které by měly potlačit androgenní efekt. U těchto nových látek je informací ještě méně. Dle Migasové (2021) dochází k těmto negativním vlivům na psychiku při nižší výkonnosti v posilovně a při "večerním smutku" kdy dochází k extrémním změnám nálad na základě hormonální nerovnováhy. Tato náladovost a zvýšená agrese podněcuje uživatele k páčání trestné činnosti [86]. Z výše uvedeného výzkumu taktéž vyplývá, že uživatelé AS mají průvodní znaky, mezi které patří zvýšená agrese, změny nálad a nevyzpytatelné násilné chování. Na základě těchto predispozic je osoba pod dlouhodobým vlivem AS výraznou hrozbou pro obyvatelstvo, a také pro příslušníky bezpečnostních sborů. [86] K podobnému závěru dospěly výsledky i v této práci, kde v rámci rozhovorů bylo zjištěno, že osoby pod vlivem AS mohou být nebezpečné.

Osoba pod vlivem AS může mít v extrémních případech podobné známky chování, jako osoba pod vlivem jiné látky, například drog nebo alkoholu. Respondenti přiznali, že zákrok k takové osobě je velmi složitý a náročný,

protože osoba pod vlivem disponuje větší silou a nevyzpytatelným agresivním chováním.

Diplomové práce Migasové (2021) se taktéž přiklání k těmto odchylkám od normálního chování u osob, které již mají nějakým způsobem narušenou psychiku a AS toto narušení pouze prohlubují. Dále je v této práci uvedeno, že psychicky zdravý jedinec má výrazně nižší riziko vzniku některé psychické poruchy během užívání AS. [86] Na základě odpovědí jednotlivých respondentů znázorněných v tabulce č. 9 lze předpokládat podobný závěr, protože někteří respondenti uvedli, že během osobního styku s osobou pod vlivem AS osoba nekladla odpor a nejevila zvláštní známky chování. Tento závěr lze přisuzovat i tomu, že tyto osoby byly spíše prodejci AS a jednalo se o "podnikatele", než o osoby vyhledávající konflikt.

Naopak agresivní osoby se podle výzkumu nejčastěji objevovaly na sportovních utkáních, kde se jednalo o skalní fanoušky, kteří svým chováním narušovaly průběh zápasu. Tyto nepokoje jsou podle respondentů velmi často doprovázeny přestupky a kriminálními delikty, které mohou mít spojitost s užíváním AS. V rámci vlastního výzkumu bylo zjištěno, že 3 dotázané osoby užívající AS potvrdili, že jsou součástí diváckých skupin, ve kterých se často poručují zákony a dochází k násilnému chování. K podobnému závěru dospěl i Houbal (2019), kde ve své práci popisuje problémy současného sportu. Mimo jiné zde zmiňuje i agresivní chování diváků, které mnohdy přerůstá do trestně právní roviny. Poukázal zde na fakt, že mezi diváky bývá větší množství uživatelů AS, než jich je mezi sportovci.

Příkladem takových případů z ČR může být kauza Prague Boy, ve které docházelo k násilí a k podněcování k nenávisti vůči jiné skupině osob v prostředí fotbalové Sparty, kde bylo prokázáno u několika podezřelých spojitost s AS,

nebo kauza Wotan Jugend, ve které jsou stíháni neonacisté, u kterých taktéž byla prokázána spojitost s AS. Bohužel jsou tyto případy nepřístupné, protože podle soudu nejsou zcela uzavřené.

Proti takto agresivním osobám jsou příslušníci bezpečnostních sborů vycvičeni, i když z kapitoly č. 5.1 vyplývá, že se nejedná o speciální přípravu proti osobě pod vlivem AS, ale obecně proti osobám pod vlivem nějaké látky. Příslušník může použít během zákroků donucovací prostředky, které mu ulehčí zpacifikovat podezřelou osobu. K stejnému závěru dospěl i Jestřebský (2013), který ve své práci popisuje taktiku zákroků a použití vybraných donucovacích prostředků ve výcviku PČR v rámci základní odborné přípravy, ale i u jiných bezpečnostních sborů. Ve své práci uvádí, že pokud osoba, ke které je veden služební zákrok, jeví zvláštní známky chování, je k této osobě přistupováno opatrně, a pokud může být tato osoba významnou hrozbou, tak příslušník použije důraznější postup, popřípadě donucovací prostředky, které ochrání jak zasahujícího, tak i podezřelou osobu. [57] Tento fakt taktéž zmínil jeden z respondentů během rozhovoru.

Podle výše dostupných informací je zřejmé, že AS mohou měnit povahu člověka a přispět tak k většímu výskytu kriminální činnosti. Podle Holého (2011) je ale spojování problematiky AS a bezpečnostní praxe zbytečné, protože primárním účelem užívání AS je doping. Podle jeho výzkumu je užívání spíše doménou profesionálních sportovců, kteří užívají AS pro lepší umístění na závodech. Holý přiznává, že se dopingu dopouští i osoby mimo výkonnostní sport, ale nejedná se o tak velkou skupinu osob, o které se běžně hovoří. Dále uvedl, že pokud nenavštěvují uživatelé AS sportovní utkání jako závodníci, a nedochází tak k porušení dopingových pravidel, jedná se pouze o „*hloupost toho daného jedince*“. [37]

Dále z některých kazuistik jasně vyplývá, že osoby pod vlivem AS mohou spáchat násilný trestný čin, nebo usmrcení cizí osoby, kterého by se jinak nedopustili. Z toho vyplývá, že osoba pod vlivem AS může být za určitých podmínek a okolností významnou hrozbou pro společnost. Záleží primárně na psychickém stavu dané osoby, dále na prostředí a motivu, který by vedl ke spáchání takto závažného činu a na mnoha dalších faktorech.

6.3 Anabolické steroidy u mladistvých

Z výzkumu bylo zjištěno, že další veliký problém je, že většina studií je provedena na zvířatech, a tudíž lze těžko odvozovat některé závěry. V posledních několika letech bylo ale provedeno větší množství studií na lidech, přesněji na postadolescentních mužích. Neexistují ale téměř žádné výzkumy, které by popisovaly dopad AS u dospívajících. Podle průzkumů provedených v roce 2006 a 2010 lze tvrdit, že mozek dospívajících je jiným způsobem připraven na změny závislé na AS, a mohou tedy nastat změny, které by u dospělých uživatelů nebyly pozorovány a očekává se, že mnoho z těchto změn bude trvalých [87, 88]. Hlubkový rozhovor s pedagogem ze střední školy dospěl k podobnému závěru, kde respondent uvedl, že nejohroženější skupinou uživatelů AS jsou mladiství v období puberty. Podle jeho slov v této době nedochází pod vlivem AS k ideálnímu hormonálnímu vývoji a tyto dysbalance mohou mít fatální zdravotní následky primárně pozorovatelné na změněné psychice mladistvého.

Respondenti dále v rozhovoru uvedli, že brzké užívání AS i v menších dávkách může mít veliký vliv na vývoj jedince a na jeho chování ve škole a později i ve společnosti. Tento jedinec může být více nepřizpůsobivý a svým chováním se odlišovat od okolí, a tudíž z toho může mít psychické problémy. Tento názor podporuje zmíněná studie z roku 2006, kde bylo zjištěno, že krátkodobá expozice anabolickým látkám mladistvých během dospívání

podporuje depresivní nebo úzkostné chování v dospělosti a dále by mohlo nepříznivě poškodit kognitivní procesy, jako je učení nebo paměť [87].

Tato zjištění jsou značným problémem pro společnost, protože základna uživatelů AS se stále rozšiřuje a posilovny navštěvují čím dál tím mladší klienti. Dále do této problematiky přímo zasahuje předčasná specializace ve sportech, kde se jedná o velmi brzkou orientaci dítěte na výkonnostní sport. Toto dítě je většinou pod velkým tlakem, protože rodiče od dítěte očekávají, že se stane úspěšným sportovcem a zároveň je na něj kladen tlak z pozice trenéra, který je placený za jeho výsledky. Z těchto důvodů by měli být o těchto faktech informováni jak pedagogové a rodiče, ale i trenéři. Více k tomuto tématu v kapitole č. 6.4.2.

6.4 Návrhy opatření

Prostřednictvím výše popsaných metod byly získány informace, jak z teoretické roviny, tak z praxe, které popisují současný stav ilegálního obchodu s AS a jeho největší hrozby a současně rizika spojená s bezpečnostní praxí, která vyplývá z rizikového chování osob pod vlivem AS.

Na základě těchto informací jsou níže v této kapitole zpracována doporučení pro zvýšení bezpečnosti kompetentních osob a prevenci rizikových jevů spojených s ilegálním obchodem s AS a s jejich užíváním.

6.4.1 Návrh legislativní úpravy

V kapitole č. 5.1 jsou interpretovány výsledky výzkumu, který proběhl převážně formou rozhovorů. Během tohoto výzkumu bylo zjištěno, že ČR sice má funkční právní oporu pro řešení problematiky AS, ale podle některých dotázaných odborníků by mohla být tato legislativa upravena nebo doplněna. V mnoha případech je velmi obtížné prokázat naplnění skutkové podstaty podle

paragrafu 288 trestního zákoníku, respektive navýšení trestu na základě splnění jednotlivých podmínek rozdělených do příslušných odstavců. Pro navýšení trestu je nutné být například lékař nebo zdravotnická osoba, prodat AS osobě mladší 15 let, způsobit těžkou újmu na zdraví nebo dokonce smrt. Pokud je ale pachatel znalý zákonů, tak se těmto podmínkám může vyhnout.

Poté zbývá usvědčit pachatele z trestného činu, při kterém měl úmysl získat pro sebe nebo pro někoho jiného značný, nebo velký prospěch, kde hovoříme o prokazatelném čistém zisku 1 milion nebo 10 milionu korun, anebo pokud spáchá takový čin ve spojení s organizovanou skupinou, která působí ve více státech. Těmto podmínkám se pachatel již těžko vyhýbá, pokud jeho síť AS dosahuje větších rozměrů, ale stále není jednoduché tyto věci prokázat a v praxi to trvá měsíce, než kriminalisté rozkryjí celou síť ilegálního obchodu s AS a je i časté, že již uzavřené případy se musí znovu otevřít, protože se objevily nové skutečnosti, které do té doby nebyly známy. Příkladem může být nedávno otevřený případ TS MUSCLE, který v kapitole 5.3 bohužel není popsán, protože bylo znovu zahájeno vyšetřování a nekompetentním osobám je přístup do složky zakázán.

Může se tedy stát, že osoba, která prodala stovky balení zakázaných látek bude potrestaná podle stejného odstavce, jako osoba, která prodala pouze dvě balení AS a obě osoby mohou dostat stejný trest v maximální výši 12 měsíců.

Oproti tomu paragrafy 283 až 287 trestního zákoníku, které se zabývá OPL a jedy zmiňují ve svých odstavcích možnost navýšení trestu na základě množství přechovávaných OPL a jedů. Zjednodušeně lze říct, že se navyšuje trest ,mimo jiné, na základě nalezeného množství zakázané látky u pachatele.

I když byl rok 2010 pro legislativu týkající se AS velkým krokem vpřed, bylo by potřeba upravit tento paragraf a doplnit naplnění skutkové podstaty pro vyšší

odstavce, jako je u paragrafů týkajících se OPL a jedů, což znamená navýšení trestu i na základě množství účinné látky nalezené u pachatele.

Dále bylo zjištěno, že Evropa, i celý svět, disponují nejednotnou legislativou týkající se AS. Nejedná se o malé rozdíly, ale právě naopak. Země východní Evropy a Asie jsou velmi benevolentní k této problematice. Podle výpovědi některých respondentů má pouze WADA zájem řešit na celosvětové úrovni doping, a tedy i AS, což je velmi zanedbatelné oproti drogové problematice, která má mnoho mezinárodních smluv, které členské státy plní. Pravděpodobně je tomu tak, protože OPL jsou vnímány jako větší riziko pro společnost, ale v kapitole č. 5.1 je jasné popsáno, že AS jsou také hrozbou, která má negativní dopad pro společnost. Proto by bylo vhodné, aby vznikly jasné definované mezinárodní smlouvy, které by vázaly členské státy důsledněji řešit tuto problematiku, popřípadě by mohly orgány činné v trestném řízení využívat lepších prostředků pro dokazování trestné činnosti, jako je tomu u drogové problematiky, při které lze využít odposlechu během vyšetřování na základě mezinárodních smluv.

6.4.2 Prevence na školách a sportovních klubech

Z výsledků v kapitole 5.1 jasně vyplynulo, že problematika užívání AS se týká mladistvých od 18 do 25 s úmyslem experimentovat a vyzkoušet tyto látky a poté od 26 do 40 se jedná převážně o zkušenější uživatele, kteří již tyto látky užívají delší dobu. Dále bylo zjištěno, že na středních školách nedochází k žádnému předání informací, které by studenty efektivně informovalo o této problematice. Tentýž problém je i ve sportovních klubech, kde taktéž nedochází k přenosu informací z této oblasti.

Z těchto důvodů by bylo vhodné se na tyto mladistvé zaměřit a vhodnou formou jim předat informace, které by přispěly k prevenci zneužívání AS a tím

pádem by se snížila poptávka po těchto látkách. Podle výpovědi některých respondentů se již dříve v minulosti o předání těchto informací snažily některé neziskové organizace, ale bohužel se jednalo pouze o rozdání informačních letáků, které byly nalepeny na nástěnky ve školách a rozdány mezi sportovní kluby. Takto předané informační letáky měly téměř nulovou informační hodnotu, protože velká část z nich skončila v koši, nebo se nedostaly k požadovaným osobám.

Proto respondenti uvedli, že by bylo vhodné zařadit tuto problematiku v rámci některých z předmětů, jako je biologie, občanská a tělesná výchova z toho důvodu, aby se tato problematika začala řešit na celostátní úrovni v rámci ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, popřípadě ministerstva zdravotnictví. V rámci předání potřebných faktů a informací by bylo zapotřebí využít poutavějších forem přenosu informací. Mezi takové formy může patřit například přednáška od osoby, která užívala AS a může tak o těchto problémech mluvit z vlastní zkušenosti a ukázat studentům a sportovcům, k jakým zdravotním komplikacím vedlo užívání AS. Dále respondenti uvedli, že by bylo vhodné ukázat cílové skupině stinnou stránku AS, kam spadají veškeré vedlejší účinky od vypadávání vlasů, před poruchy erekce, až k nádorovému bujení a dále připomenout, že obchodování s AS je strastným činem a tímto způsobem „odstrašit“ možné uživatele.

Na závěr dotázaní uvedli, že by bylo vhodné nějakým způsobem motivovat jak pedagogy, tak i sportovní trenéry, aby získali základní informace o této problematice, ale hlavně zájem se tomuto tématu věnovat.

6.4.3 Školení bezpečnostních složek

Z odpovědí na otázky z kapitoly č. 5.1 vyplývá, že bezpečnostní složky jsou školeni k zacházení s osobou pod vlivem některé látky, nebo s osobou vykazující

zvláštní známky chování. Tento přístup se již více nespécifikuje, a tudíž během modelových situací a profesní přípravy se problematika AS nikterak nerozebírá. Podle výpovědí to ale není nutné, aby se bezpečnostní složky specializovaly na zásahy proti různým látkám, když lze tyto negativní jevy shrnout do jedné oblasti a zjednodušit už tak složitou přípravu, kterou příslušníci bezpečnostních sborů musí projít. Zároveň se to jeví i jako velmi nepraktické v mnoha reálných situacích, kde rozhodují vteřiny a není čas specifikovat, jestli podezřelí jeví rozdílné známky chování po užití vysokých dávek testosteronu, nebo trenbolonu a měl bych na základě těchto informací použít jiných donucovacích postupů a prostředků.

Na druhou stranu je velmi přínosné o jednotlivých látkách mít teoretickou znalost, protože existují situace, ve kterých tyto informace mohou zlepšit kvalitu zásahu, a hlavně zvýšit bezpečí zasahujícího i podezřelého.

Z tohoto důvodu respondenti potvrdili, že by bylo vhodné zařadit do výukového modulu jednotlivých složek i problematiku AS jako celku formou metodiky, nebo zařadit do současné metodiky týkající se drog a alkoholu, kde by byla popsána nejčastější rizika spojená se zásahem k osobě užívající tyto látky a dále by byly definovány doporučené postupy, jak s takovou osobou zacházet, stejně jako je tomu u drog nebo alkoholu, aby kompetentní osoby měly více užitečných informací, které mohou uplatnit v praxi.

6.4.4 Další opatření

Víše jsou popsány návrhy opatření ve specifických odvětvích, kde jsou nevíce potřebné. Je ale důležité si uvědomit, že povědomí o těchto látkách by měla mít i široká veřejnost, stejně jako je tomu u drog nebo alkoholu a cigaret, přesto že podle některých názorů tomu tak být nemusí. Tyto osoby argumentují tím, že

problematika AS je pouze lokálním problémem hlavně v prostředí fitness a v jiných sportech a k běžným obyvatelům se prakticky nedostane.

Podle některých respondentů je opak pravdou. Každoročně se prostřednictvím médií dozvídáme o dopingových kauzách, které otřásly světem sportu. Dále se posilování nemusí věnovat pouze osoby se „sportovní minulostí“, ale může se jednat o nováčky i v pozdějším věku, než tomu tak bývá ve věku středoškolském. V mnoha případech se stává, že si rodiče nevšimnou základních znaků užívání AS u svých dětí, kteří si mohou tímto užíváním ublížit.

Z těchto důvodů by bylo vhodné rozumnou formou informovat i širokou veřejnost o této problematice. Nabízí se například medializování informací formou televizních pořadů, nebo v části některých poučných pořadů, kde by byly předány stěžejní informace o této problematice. Nebo na internetu formou častějších reklam, které by měly veliký dosah a vzbudily by zájem se o tuto problematiku zajímat.

7 ZÁVĚR

Cílem této práce bylo vytvořit ucelený soubor informací, který měl za úkol předat čtenáři nezkrácený pohled na problematiku ilegálního obchodu s anabolickými steroidy spojeného s dalšími možnými riziky, které užívání těchto látek může mít nejen pro samotného uživatele, ale i pro bezpečnostní sbory a obyvatelstvo.

Anabolické steroidy jsou škodlivé látky, které negativním způsobem ovlivňují fyzický i psychický stav uživatele. Tyto látky se na území České republiky vyskytují zcela běžně a není pochyb, že se dostaly do popkultury dnešních fitness center. Mezi uživateli již dávno nejsou jen elitní sportovci, ale spíše se jedná o mladé, nedočkavé fitness nadšence, kteří si chtějí touto cestou urychlit progres.

Současně ale mohou mít anabolické steroidy dopad i na okolí samotného uživatele, protože svou změnou chování má tato osoba větší riziko páchat trestnou činnost. Bohužel toto nelze tvrdit ve všech případech. Na druhou stranu ale lze potvrdit, pokud měla osoba sklony k násilí a páčání trestné činnosti před užíváním těchto látek, tak jejich účinek tyto negativní vlivy pouze prohloubí. Bohužel o těchto negativních jevech se velmi málo hovoří, a tak potřebné informace nedorazí k nejvíce ohroženým osobám – mezi dospívajícími.

Současně těmito negativními účinky jsou ovlivněni i příslušníci bezpečnostních a jiných sborů, kteří se mohou s osobou pod vlivem anabolik setkat při výkonu služby například v oblasti diváckého násilí.

Z těchto důvodů jsou v závěru práce popsána doporučení z nejrizikovějších oblastí, která by se mohla být využita pro zvýšení bezpečnosti kompetentních osob, i ostatních obyvatel.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČR	Česká republika
AS	anabolické steroidy
ASS	androgenní anabolické steroidy
NV	nařízení vlády
SARM	selektivní modulátor receptoru androgenu
OPL	omamné a psychotropní látky
WADA	Světová antidopingová agentura
ADV ČR	Antidopingový výbor České republiky
PČR	Policie České republiky
CSČR	Celní správa České republiky
VSČR	Vězeňská služba České republiky
OP	obecní policie
AČR	Armáda České republiky
URNA	Útvar rychlého nasazení
NPC SKPV PČR	Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. MINISTERSTVO VNITRA. *Terminologický slovník MV* [online]. 2016 [cit. 01.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>
2. MINISTERSTVO VNITRA. *Bezpečnostní strategie ČR* [online]. [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/bezpecnostni-strategie-cr.pdf
3. POLICIE ČR. *Násilné trestné činy. Policie* [online]. 2021 [cit. 01.02.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/nasilne-trestne-ciny.aspx>
4. ROWE, William D. *An anatomy of risk*. New York: Wiley, c1977. ISBN 0471019941.
5. ŠENOVSKÝ, Michail, Milan ORAVEC a Pavel ŠENOVSKÝ. *Teorie krizového managementu*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2012. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-108-8.
6. FIALA, Miloš a Josef VILÁŠEK. *Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1856-2.
7. PASTUCHA, D., SVOBODOVÁ, E., TICHÁ, R., TALAFA, V., FILIPČÍKOVÁ, R., BEZDIČKOVÁ, M., & BLAŽKOVÁ, Z. *Problematika dopingu v ordinaci praktického lékaře*. 2011. August 2011. ISSN 0032-6739.
8. ČESKO. Nařízení vlády č. 454/2009 Sb. *Nařízení vlády, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za látky s anabolický....* Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR [online]. 2010 [cit. 01.02.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-454>
9. PYŠNÝ, L. *Zdravotní rizika a zneužití anabolických steroidů*. 1. vyd. Ústí nad Labem: UJEP Ústí nad Labem, 1998, s. 18-22. ISBN 80-7044-192-5

10. ČESKO. Zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon (starý). *Zákony pro lidi – Sbíрка zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. 2013 [cit. 20.01.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-140>
11. ČESKO. Nařízení vlády č. 72/1997. *Nařízení vlády, kterým se stanoví, co se považuje za anabolika a jiné prostředky s anabolickým účinkem ve smyslu trestního zákona*. Espia [online] [cit. 20.01.2022]. Dostupné z: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?CP=1997s072&DR=SB>
12. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník. *Zákony pro lidi – Sbíрка zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. AION CS, s.r.o. 2010 [online]. [cit. 20.01.2022]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/nabidka/cs/2009-40/zneni-20100101#p420_p420-26
13. BULETIN. Národní protidrogová agentura. *Protidrogové operace 2014*. [online]. 2015. Praha, [cit. 20.01.2022]. ISSN 1211-8834
14. MARAVELIAS, C., DONA, A., STEFANIDOU, M., SPILIOPOULOU, C. *Adverse effects of anabolic steroids in athletes. A constant threat. Toxicol Lett*. 2005. 158. [online]. [cit. 20.01.2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.toxlet.2005.06.005>
15. PERY, JC., SCHUETZ, TM., MEMON, MD., FAIZ S., CANCAREVIC, I., *Anabolic Steroids and Cardiovascular Outcomes: The Controversy. Cureus* 12(7): e9333. doi:10.7759/cureus.9333
16. PARKINSON, Andrew B., EVANS, Nick A. *Anabolic androgenic steroids: a survey of 500 users. Medicine & science in sports & exercise*, 2006, 38.4: 644-651. DIO: 10.1249/01.mss.0000210194.56834.5d
17. MOTTRAM, DR., GEORGE AJ. *Anabolic steroids. Baillieres Best Pract Res Clin Endocrinol Metab*. 2000 Mar;14(1):55-69. doi: 10.1053/beem.2000.0053. PMID: 10932810.
18. MAZZEO, F. (2018). *Anabolic steroid use in sports and in physical activity: Overview and analysis. Sport Mont*, 16(3), 113-118. doi: 10.26773/smj.181020

19. PASTUCHA, D., SOVOVÁ, E., TICHÁ, R., TALAFA, V., FILIPČÍKOVÁ, R., BEZDIČKOVÁ, M., & BLAŽKOVÁ, Z. *Problematika dopingu v ordinaci praktického lékaře*. 2011. August 2011. ISSN 0032-6739.
20. VOX PEDIATRIE. *Časopis praktických dětských lékařů*. Praha. Medix, 2005/3. ISSN 1213–2241. [online]. [cit. 16.01.2022]. Dostupné https://www.detskylekar.cz/cps/rde/xbcr/dlekar/2005_vox3.pdf
21. LIVER TOX: *Klinické a výzkumné informace o poškození jater vyvolaném léky*. Bethesda (MD): Národní institut diabetu a onemocnění trávicího traktu a ledvin; 2012-. Androgenní steroidy. [Aktualizováno 30. května 2020 [online]. [cit. 16.01.2022]. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK548931/>
22. PYŠNÝ, L.: *Doping, zdraví, výkon*. Praha: Karolinum, 1999. 99 s. ISBN 80-7184-813-1.
23. EMBLETON, Phil a Gerard THORNE. *Suplementy ve výživě: ucelený informační průvodce užíváním anabolických látek v kulturistice*. 1. vyd. Přeložila Kateřina ŠMÍDOVÁ. Pardubice: Svět kulturistiky, 1999, 576 s ISBN 80-902589-7-2
24. LLEWELLYN, William. *Anabolics 2007: Anabolic Steroids Reference Manual*. 6 thed., 2007. 800p. ISBN 0982828012
25. LÁTALOVÁ, Klára. *Agresivita v psychiatrii*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4454-4.
26. SLEPIČKA, Pavel a Ladislav PYŠNÝ. *Problematika dopingu a možnosti dopingové prevence*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000, 83 s.
27. VÖRÖSOVÁ, Gabriela, SOLGAJOVÁ, Andrea a Alexandra ARCHALOUSOVÁ. *Ošetrovatelská diagnostika v práci sestry*. Praha: Grada Publishing, 2015. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-5538-0.
28. BHASIN, S., JASUJA, R., *Selective androgen receptor modulators (SARMs) as function promoting therapies*. *Curr. Opin. Nutr. Metab. Care*. 2009;12:232–240. doi: 10.1097/MCO.0b013e32832a3d79.

29. LAWRENCE G., et al. *Tandem optimization of target activity and elimination of mutagenic potential in a potent series of N-aryl bicyclic hydantoin-based selective androgen receptor modulators*, *Bioorganic & Medicinal Chemistry Letters*, Volume 17, Issue 7, 2007, Pages 1860-1864, ISSN 0960-894X,
30. RAMESH, N., CHRISTOPHER, C., COSS, J., T. DALTON, *Development of selective androgen receptor modulators (SARMs)*, *Molecular and Cellular Endocrinology*, Volume 465, 2018, Pages 134-142, ISSN 0303-7207
31. LIVA, SG., TSENG, YC., DAUKI, AM., et al. *Overcoming resistance to anabolic SARM therapy in experimental cancer cachexia with an HDAC inhibitor*. *EMBO Mol Med*. 2020 Feb 7;12(2):e9910. doi: 10.15252/emmm.201809910
32. CHMELÍK, Jan. *Symbolika extremistických hnutí*. Praha: Armex, 2000. ISBN 80-8624-414-8.
33. CHMELÍK, Jan. *Extremismus*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-376-6.
34. ČESKO. *Extremismus – Ministerstvo vnitra České republiky*. [online] 2021 Ministerstvo vnitra České republiky, [cit. 26.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-extremismus.aspx>
35. NEKOLA, Jaroslav. *Sport a doping*. Velké Přílepy: Olympia, 2018. ISBN 978-80-7376-539-2.
36. ANTIDOPING. *Seznam zakázaných látek a metod dopingu | Anti Doping*. [online]. 2011 [cit. 16.01.2022]. Dostupné z: <https://www.antidoping.cz/cs/seznam-zakazanych-latek-a-metod-dopingu>
37. HOLÝ, Vítěk. *Problematika zneužívání anabolických steroidů*. 2011 (Mgr). Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sportovních studií. Brno. Vedoucí práce prof. PhDr. Aleš Sekot, CSc.
38. JILL, U. ADAMS, R., *An Op-Ed concerning steroids and the law: How the Internet has changed illegal drug trade and its prosecution*, *Physiology &*

- Behavior, číslo 100, 2010, strany 205-207, ISSN 0031, [online] [cit. 16.01.2022].
Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.physbeh.2010.01.014>.
39. KUBÁNEK, V. *Omamné a psychotropní látky, prekurzory a anabolika*. Generální ředitelství cel, výcvikový modul CPJ č. 2, Praha 2012 [cit. 22.01.2022]
40. ABBATE, V., KICMAN, A. T., EVANS-BROWN, M., ... (2015), *Anabolic steroids detected in bodybuilding dietary supplements – a significant risk to public health*. *Drug Test. Analysis*, 7, 609– 618. doi: 10.1002/dta.1728.
41. OHLER, Norman. *Totální rauš: drogy ve třetí říši*. Přeložil Nina FOJTŮ. Brno: Host – vydavatelství, 2016. ISBN 978-80-7491-790-5.
42. OLYMPIC. *Olympic Games, Medals, Results & Latest News*. Olympics | *Olympic Games, Medals, Results & Latest News* [online] [cit. 22.01.2022].
Dostupné z: <https://olympics.com/en/search/?q=Russia+doping>
43. ČT SPORT. Česká televize. *Žádné Rusko na olympijských hrách*. [online]. [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://sport.ceskatelevize.cz/clanek/olympijske-hry/zadne-rusko-na-nasledujicich-olympiadach-ci-ms-cas-ale-trest-za-doping-zkratil/5fdb73cf3d136f1e23a46ed0>
44. POLICIE ČR. *Za nedovolený prodej anabolik hrozí obviněným až osmileté vězení – Policie České republiky*. [online]. 2021 Policie ČR [cit. 29.01.2022].
Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sprava-hl-m-prahy-zpravodajstvi-za-nedovoleny-prodej-anabolik-hrozi-obvinenym-az-osmilet-vezeni.aspx>
45. POLICIE ČR. *Operace Medic, celníci a policisté – Policie České republiky* [online]. 2021 Policie ČR, [cit. 30.01.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/operace-medic-celnici-a-policiste.aspx>
46. POLICIE ČR. *Tisková zpráva k operaci „ROID“ - Policie České republiky*. Policie České republiky [online]. [cit. 30.01.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/tiskova-zprava-k-operaci-roid.aspx>

47. SLOVESNKO. Zákony pre ľudí, 300/2005 Z. z. *Trestný zákon, Aktuálne znenie*. [online]. [cit. 31.01.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>
48. POLICIE ČR. *Operace „SWORD“ - Policie České republiky* [online]. 2021 Policie ČR, [cit. 01.02.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/operace-sword.aspx>
49. ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk. *Hry pro zvládnutí agresivity a neklidu*. Praha. Portál, 2002. ISBN 80-7178-689-6
50. VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Problematické situace v péči o seniory: příručka pro zdravotnické a sociální pracovníky*. Praha. Grada, 2007. ISBN 978-80-247- 2170-5
51. ČESKO. *Zákon č. 283/1991 Sb. Zákon o Policii České republiky*. Zákony pro lidi– Sběrka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online] 2010 [cit. 03.03.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-283>
52. GANGIAN, S., YANPING, D., HIN-YUE, L., CHUN-QING, Z., NIGS, S., *The influence of the Chinese sport system and Chinese cultural characteristics on Olympic sport psychology services*, *Psychology of Sport and Exercise*, Volume 17, 2015, Pages 56-67, ISSN 1469-0292, [online]. [cit. 30.01.2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2014.08.008>.
53. WADA. *World anti-doping agency* [online]. [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.wada-ama.org/en/news/wada-statement-following-cas-decision-not-reinstate-skaters-provisional-suspension>
54. NIKL, Jaroslav a Petr VOLEVECKÝ. *Divácké násilí*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-249-2.
55. ČESKO. *Zákon č. 115/2001 Sb., Zákon o podpoře sportu*. Zákony pro lidi – Sběrka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 15.04.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-115>

56. MINISTERSTVO VNITRA. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [cit. 15.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/kriminalita146433.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>
57. JESTŘEBSKÝ, Adam. *Taktika zákroků a použití vybraných donucovacích prostředků ve výcviku policistů ČR v rámci základní odborné přípravy*. Olomouc, 2013. bakalářská práce (Bc.). UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Fakulta tělesné kultury. Vedoucí práce Mgr. Jiří Štěpán
58. SEKOT, Aleš. *Sociologické problémy sportu*. Praha: Grada, 2008. Sociologie. ISBN 978-80-247-2562-8.
59. BRUCE, R. MAYCOCK, P. WOWAT. *Sociální kapitál: důsledky vyšetřování nelegálních sítí anabolických steroidů*, Health Education Research , svazek 22, vydání 6, prosinec 2007, strany 854 - 863, [online]. [cit. 30.01.2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/her/cym022>
60. POPE, JR, HARRISON, G., et al. *Anabolic-Androgenic Steroids, Violence, and Crime: Two Cases and Literature Review*. The American Journal on Addictions, 2021, 30.5: 423-432. [online]. [cit. 17.02.2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/ajad.13157>
61. DOBASH, R.P., MONAGHAM, L., DOBASH, R.E., BLOOR, M. (1999) *Bodybuilding, Steroids and Violence: Is there a Connection?* In: CARLEN, P., MORGAN, R. (eds) *Crime Unlimited? Questions for the 21st Century*. Palgrave Macmillan, London. [online] 2017 [cit. 03.03.2022]. Dostupné z: https://doi.org/10.1007/978-1-349-14708-3_9
62. AKNOUCHE, F., GHEDDAR, L., KERNALLÉGUEN, A., et al. *Anabolic steroids and extreme violence: a case of murder after chronic intake and under acute influence of metandienone and trenbolone*. Int J Legal Med 135, 1449–1453 (2021). [online] 2021 [cit. 03.03.2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s00414-021-02587-y>

63. POPE, HG. Jr., KATZ, DL. *Homicide and near-homicide by anabolic steroid users*. J Clin Psychiatry. 1990 Jan;51(1):28-31. PMID: 2295588. [online] 2022 [cit. 05.03.2022]. Dostupné z: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/2295588/>
64. POPE, HG. Jr., KOURI, EM., POWELL, KF., CAMPBELL, C., KATZ, DL. *Anabolic-androgenic steroid use among 133 prisoners*. Compr Psychiatry. 1996 Sep-Oct;37(5):322-7. doi: 10.1016/s0010-440x(96)90013-9. PMID: 8879906. [online]. [cit. 04.03.2022]. Dostupné z: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/8879906/>
65. SKARBERG, K., NYBERG, F., ENGSTROM, I. *Is there an association between the use of anabolic-androgenic steroids and criminality?* Eur Addict Res. 2010;16(4):213-9. doi: 10.1159/000320286. Epub 2010 Aug 26. PMID: 20798542. [online]. [cit. 07.03.2022]. Dostupné z: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20798542/>
66. STÁTNÍ ÚSTAV. *Hlavní přehled*. Státní ústav pro kontrolu léčiv. [online]. 2001 [cit. 07.03.2022]. Dostupné z: <https://www.sukl.cz/modules/counterfeit/detail.php?id=453&lang=1>
67. DURHAN, ELIZABETH. J., et al. *Identification of metabolites of trenbolone acetate in androgenic runoff from a beef feedlot*. Environmental health perspectives, 2006, 114.Suppl 1: 65-68. [online]. [cit. 07.03.2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1289/ehp.8055>
68. MATEI, L., et al. *Synthesis of [1, 2-T 2]-nandrolon for RIA kits*. Journal of radioanalytical and nuclear chemistry, 2009, 280.2: 325-328. [online]. [cit. 07.03.2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s10967-009-0521-9>
69. STÁTNÍ ÚSTAV. *Rok 2014 doping*. Státní ústav pro kontrolu léčiv. [online]. 2001 [cit. 07.03.2022]. Dostupné z: <https://www.sukl.cz/leciva/rok-2014?highlightWords=testosteron>
70. STÁTNÍ ÚŘAD. *Internetové stránky s nelegálními nabídkami neschválených přípravků*. Státní ústav pro kontrolu léčiv. [online]. 2001 [cit. 07.03.2022].

Dostupné z: <https://www.sukl.cz/leciva/webove-stranky-s-nelegalnimi-nabidkami-leciv?highlightWords=testosteron>

71. NIEDFELDT, MARK, W. *Anabolic steroid effect on the liver*. Current Sports Medicine Reports, 2018, 17.3: 97-102. [online]. 2018 [cit. 20.03.2022]. Dostupné z: https://journals.lww.com/acsm-csmr/Fulltext/2018/03000/Anabolic_Steroid_Effect_on_the_Liver.8.aspx
72. MINISTERSTVO VNITRA. *Ozbrojené síly ČR – Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2022 [cit. 15.04.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ozbrojene-sily-cr.aspx>
73. MINISTERSTVO VNITRA. *Ozbrojené síly ČR – Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2022 [cit. 15.04.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ozbrojeny-bezpecnostni-sbor.aspx>
74. ČESKO. *Zákon č. 273/2008 Sb., Zákon o Policii ČR*. Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 15.04.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>
75. ČESKO. *Zákon č. 17/2012 Sb., Zákon o Celní správě České republiky*. Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 15.04.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-17>
76. ČESKO. *Zákon č. 555/1992 Sb., Zákon o Vězeňské a justiční strážní České republiky*. Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 15.04.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555#hlava2>
77. ČESKO. *Zákon č. 219/1999 Sb., Zákon o ozbrojených silách ČR*. Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 15.04.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-219#cast7>

78. ČESKO. *Zákon č. 221/1999 Sb., Zákon o vojácích z povolání.* Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 15.04.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-221>
79. ČESKO. *Zákon č. 553/1991 Sb., Zákon o obecní policii.* Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 15.04.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553>
80. HAVLÍČKOBRODSKÝ DENÍK. *Policisté rok tajně sledovali gang s anaboliky.* Havlíčkobrodský deník. [online]. [cit. 15.04.2022]. Dostupné z: <https://havlickobrodsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/policiste-rok-tajne-sledovali-gang-s-anaboliky-20161102.html>
81. NOVINKY.CZ. *Policie rozprášila gang obchodníků s anabolickými steroidy.* Novinky.cz [online]. 2003 [cit. 15.04.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/policie-rozprasila-gang-obchodniku-s-anabolickymi-steroidy-214596>
82. ČT24. *V USA zadrželi v souvislosti s výbušnými balíčky podezřelého muže, hrozí mu 48 let za mřížemi.* Česká televize. ČT24 [online]. [cit. 15.04.2022]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2633651-americka-policie-prohledava-postu-v-miami-kvuli-balicku-s-vybusninou>
83. AKNOUCHE, F., & G., LAURIE & KERNALLÉGUEN, A., & MARUEJOUS, CH., & K., PASCAL. (2021). *Anabolic steroids and extreme violence: a case of murder after chronic intake and under acute influence of metandienone and trenbolone.* International Journal of Legal Medicine. 135. 10.1007/s00414-021-02587-y.
84. BJORNEBEKK, A., WALHOVD, K. B., JORSTAD, M. L., et al. (2017). *Archival report structural brain imaging of long-term anabolic-androgenic steroid users and nonusing weightlifters.* Biological

- Psychiatry, 82, 294–302. [online]. [cit. 15.04.2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.biopsych.2016.06.01>
85. CARACI, F., PISTARA, V., CORSARO, A., TOMASELLO, F., GIUFRIDA, M. L., SORTINO, M. A., ... Copani, A. (2011). *Neurotoxic properties of the anabolic androgenic steroids nandrolone and methandrostenolone in primary neuronal cultures*. Journal of Neuroscience Research, 89, 592–600. [online]. [cit. 15.04.2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/jnr.22578>
86. MIGASOVÁ, Natalie. *Vliv užívání anabolicko-androgenních steroidů na psychiku jedince*. Olomouc, 2021. diplomová práce (Mgr.). UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Filozofická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Jan Šmahaj, Ph.D.
87. CLARK, A. S., COSTINE, B. A., JONES, B. L., KELTON-REPHKOF, M. C., MEERTS, S. H., NUTBROWN-GREENE, L. L., ... HENDERSON, L. P. (2006). *Sex – and age-specific effects of anabolic androgenic steroids on reproductive behaviors and on GABAergic transmission in neuroendocrine control regions*. Brain Research, 1126 (1), 122–138. [online]. [cit. 15.04.2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.brainres.2006.08.081>
88. LUMIA, A. R., & MCGINNIS, M. Y. (2010). *Impact of anabolic androgenic steroids on adolescent males*. Physiology & Behavior, 100, 199–204. [online]. [cit. 15.04.2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.physbeh.2010.01.007>
89. ANTIDOPING. *Seznam pozitivních dopingových případů | Anti Doping*. [online]. 2011 [cit. 15.04.2022]. Dostupné z: <https://www.antidoping.cz/cs/pozitivni-dopingove-pripady-v-cr#>

10 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – přehled látek s hormonálním a jiným účinkem před legislativní úpravou [8].....	16
Obrázek 2 – přehled látek s hormon. a jiným účinkem po změně NV č. 454/2009 Sb. [8]	16
Obrázek 3 – pozitivní dopingové testy [89]	35
Obrázek 4 – nalezené AS při domovní prohlídce – operace DOBÍRKA [80]	76
Obrázek 5 – zabavené AS při domovní prohlídce – operace ROID [81]	78
Obrázek 6 - výbušné zařízení zaslané kandidátovi na prezidenta [82]	80

11 SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK A GRAFŮ

Tabulka 1 – přehled základních informací respondentů	56
Tabulka 2 – odpovědi respondentů na otázku č. 4.....	58
Tabulka 3 – odpovědi respondentů na otázku č. 5.....	59
Tabulka 4 – nejčastější odpovědi respondentů na otázku č. 6.....	60
Tabulka 5 – odpovědi respondentů na otázku č. 8.....	61
Tabulka 6 – odpovědi respondentů na doplňující podotázku	62
Tabulka 7 – odpovědi respondentů na doplňující podotázku.....	63
Tabulka 8 – odpovědi respondentů na doplňující podotázku	64
Tabulka 9 – odpovědi respondentů na doplňující podotázku	65
Tabulka 10 – nejčastější odpovědi respondentů na otázku č. 10	66
Tabulka 11 – nejčastější odpovědi respondentů na otázku č. 11	67
Tabulka 12 – přehled základních informací respondentů	70
Tabulka 13 – odpovědi respondentů na otázku č. 3	71
Tabulka 14 – nejčastější odpovědi respondentů na otázku č. 4.....	72
Tabulka 15 – odpovědi respondentů na otázku č. 5	73
Tabulka 16 – odpovědi respondentů na otázku č. 6	74
Tabulka 17 – odpovědi respondentů na otázku č. 7.....	75
Graf 1 – přehled odpovědí respondentů na otázku č. 9.....	63